

NAŠA PETRŽALKA

Číslo 12-01/2024 | Ročník 6
December 2024 - Január 2025

petrzalka.sk

Naskenujte QR kód
a čítajte online

NOVINKOU TRADIČNÝCH TRHOV JE DREVENÝ BETLEHEM V ŽIVOTNEJ VEĽKOSTI

STR. 8

VV ŠTASTNÉ A PETRŽALSKÉ S MNOHÝMI NOVINKAMI

STR. 9

Program petržalských Vianoc ozvláštnia živé ovečky aj sovy. | Foto: Ivana Vrabľová

TRINÁSTA KOMNATA MATERSTVA

„Predčasný pôrod je ako úder, autohavária, niečo, čo sa stane na polceste, nečakáte to. Bola som z toho tak strašne vystresovaná, že som nemohla spať a stále sa mi pred očami mihali rôzne obrazy. Hovorila som si – čo s tým? – lebo to ma stresovalo ešte viac, nechcelo sa mi chodiť spať, bála som sa v noci aj cez deň.“

No tak som to začala písať, proste som vstala nad ráno a začala som to spisovať tie odpozorované situácie, tie odpočuté vety, tie stresové momenty, ktoré nastávajú pri inkubátore, pri boji o život, pri agónii dieťaťa a potom ďalej, keď zistíte, že má rôzne diagnózy, a že ak chcete pomoc, musíte sa o ňu postarať

sami,“ hovorí režisérka **Daniela Meressa Rusnoková**. Rodená Petržalčanka nakrútila jedinečný a oceňovaný dokument **Šedá zóna**, ktorý zobrazuje dopady nedostatočnej podpory pre rodiny s deťmi so zdravotným znevýhodnením na Slovensku. Scenár vznikol na základe tridsiatky rozhovorov a príbehov, vrátane jej vlastného. Viac sa dozviete v otvorenom rozhovore.

STR. 20 - 21

NEDAJTE SA CHYTIŤ DO NÁSTRAH SIETE

Internet je vďaka vysokej miere anonymity a bezhraničnosti vyhľadávaným prostredím na páchanie najrôznejších druhov podvodov. V predvianočnom období môže byť oveľa nebezpečnejším miestom ako zvyčajne.

STR. 22

SKRYTÉ PRÍBEHY PETRŽALSKÉHO UMENIA

Koncom 70. rokov 20. storočia dostali traja mladí architekti úlohu vytvoriť na ceste spájajúcej hraničný priechod Berg s centrom Bratislavy modernú a ohromujúcu slávobranu úspechov socializmu.

STR. 23

VÝSTAVBA ŠPORTOVEJ HALY NA PANKÚCHOVEJ FINIŠUJE

Kluby aj návštevníci, ktorí si chcú len rekreačne rozhybať kosti, by ju mohli začať využívať od nového roka.

STR. 26 - 27

SPOMIENKA NA OBETE ŽELEZNEJ OPONY

Od šestnásteho novembra je súčasťou petržalského Parku obetí Hraničiarov pamätná tabuľa venovaná obetiam Pohraničnej stráže. Jej súčasťou je i stĺp s ostnatým drôtom, ktorý je skutočným pozostatkom železnej opony. Tabuľa bola v parku osadená pri príležitosti 35. výročia Nežnej revolúcie.

„Tento pamätník je pripomienkou smutného obdobia našej histórie, keď boli potláčané základné ľudské práva a za ich porušovanie boli ľudia trestaní a zabíjaní. Nech je tento stĺp aj pre budúce generácie výstrahou, aby sa takéto udalosti už nikdy neopakovali,“ zdôrazňuje projektový manažér Kultúrnych zariadení Petržalky (KZP) **Martin Kleibl**.

Pamätná tabuľa má pripomínať vznik, existenciu, ale najmä obeť železnej opony, ktoré zahynuli na hranici na území Petržalky, Kopčian a Jaroviec.

Námestie Hraničiarov s parkom odovzdali obyvateľom na 30. výročie prijatia zákona o ochrane štátnych hraníc, teda 11. júla 1981. Prvý bod tohto zákona okrem iného hovorí: „Ochrana štátnych hraníc je povinnosťou každého občana“. Pozostatok nápisu, ktorý tam bol od roku 1985 umiestnený na stene trafostanice, je možné čítať aj takmer po 50 rokoch.

Námestie Hraničiarov bolo prvým námestím sídliska. V roku 1973, konkrétne 3. apríla, tam slávnostne poklepali základný kameň „mestského sektora Petržalka“, prvé paneláky tam však vyrástli až koncom 70. rokov 20. storočia. V roku 2024 dostala parková časť Námestia Hraničiarov oficiálny názov Park obetí Hraničiarov.

Martina Štefániková

Pamätná tabuľa v Parku obetí Hraničiarov pripomína obeť železnej opony. | Foto: Martin Kleibl

Bronzový tím petržalských podnikárov – Jana Ryzá, Dávid Pavlík a Andrej Lupták. Foto: Odkaz pre starostu

ZLATÉ VEDRO PRINIESLO PETRŽALKE DVOJNÁSOBNÝ BRONZ

Platforma Odkazprestarostu.sk a Inštitút SGI každoročne oceňujú samosprávy za množstvo úspešne vyriešených podnetov a komunikáciu. To, ako dlho trvá riešenie problému alebo, či je komunikácia efektívna, odzrkadľuje anketa **Zlaté vedro**.

Tento rok sa do rebríčka ocenených zaradila aj Petržalka. V kategórii nad 20-tisíc obyvateľov získala v riešení podnetov obyvateľov na **Odkazprestarostu.sk** za

rok 2023 skvelé 3. miesto. Na bronzovej priečke sa umiestnila aj v kategórii Komunikácia s obyvateľmi.

Kolegom z referátu komunikácie, ktorí sa denno-denne zaoberajú práve podnetmi od obyvateľov, blahoželáme. Rovnako ako všetkým kolegom z úradu i údržby alias petržalským makáčom, ktorí im pri riešení podnetov aktívne pomáhajú.

Silvia Šimeková

VIANOČNÉ OSVETLENIE CHÝBA KVÔLI BEZPEČNOSTI

Petržalka ostala tento rok bez vianočného osvetlenia. Dôvodom je zlý technický stav pouličných lúčok, na ktorých bývajú vianočné svetelné dekorácie nainštalované.

„Po dlhom zvažovaní všetkých bezpečnostných rizík sme dospeli k rozhodnutiu, že výzdobu

na stĺpoch pouličného osvetlenia tento rok inštalovať nebudeme,“ vysvetlila hovorkyňa Petržalky **Mária Halašková**.

Zo stretnutí so zástupcami Technických sietí Bratislava, ktoré spravujú verejné osvetlenie na území mesta, totiž vyplynulo, že nedisponujú revíznymi správami o technickom

a statickom stave stĺpov, takže nedokážu zaručiť, že dokážu uniesť svetelné dekorácie. „Preto sme, najmä z dôvodu prevencie rizika úrazu obyvateľov i návštevníkov povedali tentokrát osvetleniu v uliciach Petržalky nie,“ uzavrela Halašková.

Martina Štefániková

VÍTAZNÝ TÍM HACKATHONU VYTVORIL APLIKÁCIU ŠPORTUJ TOO PETRŽALKA

Digitálne riešenia na ovládanie osvetlenia či samoobslužný vstup do športovísk – aj to bolo súčasťou výzvy, ktorú mali vyriešiť účastníci už dvanásteho podujatia Hacknime.to. Mladí hackeri tentoraz dostali za úlohu priviesť športovú infraštruktúru Petržalky do 21. storočia. Hackathon s názvom „Smart športoviská Petržalka“ sa konal v polovici novembra v gescii Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

Podujatia, ktoré je financované z Plánu obnovy a odolnosti SR, sa zúčastnilo až 14 súťažných tímov. Hojná účasť sľubovala veľké množstvo dobrých nápadov, čo sa aj potvrdilo.

Finančnú odmenu 6000 eur si napokon rozdelili tímy na prvých troch priečkach.

Hackeri mali za úlohu navrhnúť koncept systému na správu športovísk v mestskej časti BA-Petržalka. Systém mal pozostávať z viacerých funkcií, ako napríklad vytváranie rezervácií, samoobslužný vstup do športovísk, ovládanie osvetlenia, nahlasovanie porúch a podobne.

Po približne 36 hodinách tímy svoje návrhy odprezentovali pred porotou a divákmi. Súčasťou súťaže, alebo tzv. „pitch contestu“ bolo aj hlasovanie publika prostredníctvom aplikácie Slido. Zaujímavosťou je, že názory divákov a odbornej poroty sa opäť čiastočne zhodovali.

Incomodum, víťazný tím dvanásteho podujatia Hacknime.to v spoločnosti 1. vicestarostky Ivety Jančokovej. | Foto: MČ Petržalka

Víťzné riešenia

„Hýbeme Petržalkou“ bolo heslo tímu **Incomodum**, ktorý sa umiestnil na prvej priečke. Navrhli mobilnú aplikáciu **Športuj Too Petržalka**, ktorá ponúka možnosť jednoduchej rezervácie športovísk cez prehľadnú mapu, detailné profily športovísk vrátane dostupnosti a hodnotení, ako aj bezpečné online platby. Súčasťou je aj podpora komunitného športu. Používatelia môžu vytvárať rôzne športové podujatia, alebo sa pripojiť k už existujúcim eventom, ktoré si jednoducho vyhľadajú pomocou

filtrovania parametrov ako druh športu, čas konania, či typ ihriska (indoor/outdoor).

Druhé miesto patrí tímu **Lwíčkovci** a aplikácii s názvom **Smart Hrisko**. Stavil na moderné smart riešenie charakterizované sloganom „bez námahy a flexibilne“. Jeho riešenie pozostávalo z dvoch aplikácií – mobilnej, ktorá obsahuje rezervačný systém pre používateľov a admin rozhrania pre nastavovanie parametrov rezervačného systému a iných častí aplikácie a prezeranie štatistík pre mestskú časť Petržalka. Do výsledného návrhu zakompo-

novali aj koncept hardvérového riešenia s konkrétnou architektúrou a jej prvkami.

Tretie miesto a zároveň cenu publika získal tím Old Stars. „Nechcem písať emaily, chcem brať“, znela hlavná myšlienka ich riešenia, v rámci ktorého stavili najmä na zjednodušenie a zefektívnenie procesu rezervácie s cieľom zvýšiť motiváciu športovcov. Svoje nápady dokonca konzultovali so športovými klubmi či univerzitami.

(ts)

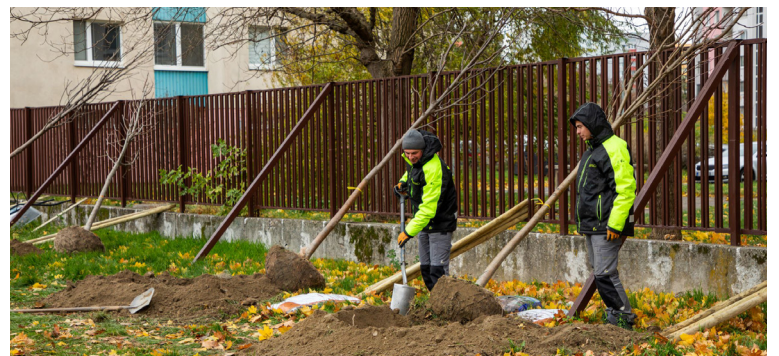
SÍDLISKO BUDE EŠTE ZELENŠIE

Až 130 nových stromov postupne pribudne v rámci jesennej výsadby v rôznych lokalitách Petržalky. Tentoraz samospráva doplní dreviny prevažne v areáloch základných (Lachova, Turnianska, Beňadická) a materských škôl (Lietavská, Fedínova či Gessayova). Mladé dreviny už skrášľujú aj Rovniankovu, Andrusovovu či Šášovskú.

Referát životného prostredia stavil na pôvodné dreviny a ich kultivary, najpočetnejšie sú višňa krovitá, či lipa malolistá.

A nezanedbáva ani povýsadbovú starostlivosť, ktorá zahŕňa pravidelnú zálievku, prípadne zostrihanie koruny, aby sa z listov čo najmenej odparovala voda.

„Dreviny sú okrem toho natierané ochranným náterom, aby v zime nepopraskali a sú zabezpečené tak, aby pri silnom vetre pri svojej váhe nespadli,“ doplní vedúci referátu životného prostredia Miestneho úradu Petržalka **Adrián Ševeček**. Podľa neho je jeseň ideálnym obdobím na výsadbu, dokonca vhodnejším ako jar. „Na jar teploty rýchlejšie stúpajú, čím sa zároveň

V rôznych lokalitách sídliska pribudne v rámci jesennej výsadby až 130 nových stromov. | Foto: Ivana Vrabľová

rýchlejšie odparuje potrebnú vlhkosť z pôdy. Na jeseň sa strom lepšie zakorení a v zimnom období nie je vzhľadom na teploty tak náročný na starostlivosť,“ vysvetľuje.

Zoznam všetkých druhov vysadených drevín je dostupný na webe petrzalka.sk/vysadba.

Mária Halašková

PETRŽALKA ĎAKUJE UČITEĽOM

Postavenie učiteľov, žiaľ, stále nie je na Slovensku primerané ich významu a dôležitosti. A to i napriek tomu, že ich práca je základom pre lepšiu a kultúrnejšiu budúcnosť.

S cieľom upozorniť na postavenie učiteľov v spoločnosti, ich úlohu vo vzdelávaní a rozvoji, ale aj vzdať im úctu a poďakovať za ich obetavú prácu a úsilie vyhlásilo OSN 5. október za Svetový deň učiteľov.

Pri tejto príležitosti petržalské oddelenie školstva každoročne oceňuje výnimočné pedagogičky a pedagógov pôsobiacich v našej mestskej časti a poukazuje na ich prínos nielen v oblasti vzdelávania, ale aj ľudského prístupu a rozvoja detí, kolegov i samotných inštitúcií.

Koncom októbra si ocenenie za mimoriadne pedagogické výsledky odnieslo 9 pedagogičiek a jeden pedagóg zo základných a materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti: **Hana Závodná** (ZŠ Dudova), **Eleonóra Malíčková** (ZŠ Gessayova), **Lenka Lenčesová** (ZŠ Nobelovo námestie), **Ján Horváth** (ZŠ Pankúchova), **Silvia Mackovích** (ZŠ Tupolevova), **Erika Moťovská** (ZŠ Budatínska), **Darina Gajerová** (ZŠ Turnianska), **Mária Filová** (MŠ Holíčska 30),

Pri príležitosti Svetového dňa učiteľov mestská časť ocenila deväť pedagogičiek a jedného pedagóga.

Foto: Ivana Vrabľová

Denisa Slavkovská (MŠ Macharova) a **Diana Ujváriová** (MŠ Nobelovo námestie). Ich inovatívne prístupy, organizačné schopnosti, prístup k žiakom i výchovno-vzdelávacím procesom si zaslúži pozornosť. Snáď im aj

toto ocenenie bude pripomínať, že ich práca má zmysel. Blahoželáme a ďakujeme.

Martina Štefániková

PETRŽALSKÍ MAKAČI SÚ PRIPRAVENÍ NA ZIMU AJ POĽADOVICU

Zimy už dávno nie sú, čo bývali, no petržalská samospráva nenechala nič na náhodu a na zimné mesiace sa poriadne pripravila. O zimnú údržbu sa bude starať takmer 120 pracovníkov údržby a 36 posýpacích strojov.

V skladoch čaká približne 524 ton posýpacej soli, z toho 24 ton tvorí solmag, ktorý je variantom šetrnejším k životnému prostrediu. Na posýpače bude dohliadať 6 mechanikov, pričom v zálohe je pripravených až 60 pracovníkov. Ako aj pri letnej údržbe, tak aj pri zimnej sa bude mestská časť starať o bezpečnosť ciest III. a IV. triedy, chodníkov, nadjazdov, terás, okolia materských a základných škôl a ďalšieho verejného priestranstva. Podnety môžu hlásiť mailom na zimnaudrzba@petrzalka.sk, telefonicky na čísle **0947 487 487**, cez WhatsApp a Messenger.

Mária Halašková

VYNOVENÉ CHODNÍKY

Samospráva pokračuje v obnove chodníkov v správe mestskej časti. Nový povrch majú po novom chodníky na Markovej, Tupolevovej aj Dolnozemskej ulici. „Do konca roka už nebudeme asfaltovať. Aktuálne máme v pláne opravu výtlkov, v zásobe máme 5 ton studeného asfaltu, ktorý posluží presne na tieto účely,“ informovala petržalská radnica.

CEZ SVIATKY SA ÚRADUJE KRATŠIE

Aj tento rok bude miestny úrad počas vianočných sviatkov fungovať v mierne obmedzenom režime. Občanom bude k dispozícii iba podateľňa, pokladňa a matrika, a to v dňoch 23., 27. a 30. decembra od 8:00 do 12:00. Na Silvestra, teda 31. decembra, môžu obyvatelia využiť len služby podateľne v čase od 8:00 do 12:00.

ŠTYRI NOVÉ PAMÄTIHODNOSTI

Takmer 40 nových diel pribudlo do **Celomestského zoznamu pamätihodností Bratislavy** v rámci jeho tohoročnej aktualizácie. Štyri z nich sa nachádzajú v Petržalke: pomník Antona Bernoláka a Štefana Moyzesa na Daliborovom námestí, výtvarné dielo Príroda – technika na Osuského 1, súsošie Klauni na Nobelovom námestí 1 a plastika Zrod na Beňadickej 38. Myšlienku vytvoriť Celomestský zoznam pamätihodností Bratislavy schválili mestskí poslanci v októbri 2010, jeho prípravou poverili Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave. Aktuálne má zoznam **623 položiek**.

Martina Štefániková

Rozžiarte svoje Vianoce

TPD

#ToPotrebuješDoma

Kôň hojdačí drevo natur / biely
16,5x15x5cm

Klubová cena
474€
4,99€
Neklubová cena

Emos LED vianočný snehuliak svietiací
25cm

Klubová cena
1124€
11,69€
Neklubová cena

Lucerna hracia vianočná
12x12x23cm

Klubová cena
3419€
35,99€
Neklubová cena

Anjel textil LED
16x12x55cm

Klubová cena
1139€
11,99€
Neklubová cena

Akcie platia od 04. 12. 2024 do 08. 12. 2024 alebo do vypredania zásob.

Philips 50PUS8009

Televízor – SMART, LED, 4K Ultra HD, 60 Hz, HDR10, Soundbar, DVB-T/T2/C/S2, 4x HDMI, 2x USB, WiFi, Bluetooth, HbbTV, Ambilight, Titan OS, VESA 200x100, repro 20 W, Dolby Atmos, AI Sound, dolby Digital.

ZĽAVA 15%
389€
459€*

AMBILIGHT tv

50"/126cm

Bosch MUMS 2EW40

Kuchynský robot – planetárne hnietenie, príkon 700 W, plastové vnútorné prevody, plastový plášť, objem misy 3,8 l, 4 rýchlosti, funkcie šľahanie, miesenie a hnietenie, súčasťou nadstavec na strúhanie, mlynček na mäso, lis na citrusy/odšťavovač, sťahacia metlička, hnetací hák, miešacia metlička, 3 strúhacie disky, rozmery (V×Š×H): 26,6 × 26,6 × 27,7 cm.

158⁹⁰€

Hisense WFAQ7014EVJM

Práčka plnená spredu, Energetická trieda A, Kapacita 7 kg bielzine, 1400 otáčok odstredovania, Spotreba energie: 44 kWh na 100 cyklov, 14 pracích programov, Detská poistka, Maximálna hĺbka: 58 cm.

Klubová cena
269€
279€ neklubová cena

7kg
kapacita

1400
ot./min.

Cecotec Conga Windroid 1290

Robotický čistič okien – napájaný zo siete, horizontálne a vertikálne smer pohybu, objem nádoby 0.05l, rýchlosť čistenia 1.1m²/min., Bluetooth, na bezrámové povrchy, ultrasonické dýzy, dodatočné čistenie a bodové čistenie, mopovací nadstavec, bezpečnostné lano, rozmery (V×Š×H): 24.5×24.5×9cm.

ZĽAVA 20%
159€
199€*

Mora K 4255 CS

Kombinovaný sporák – varná doska: plynová, rúra: elektrická, vnútorný objem rúry: 70 l, rozmery – šírka: 50 cm, energetická trieda: A, počet programov: 9, funkcie pečenia: teplovzdušné pečenie, počet varných zón: 4.

ZĽAVA 11%
279€
316€*

Bonus servis
5 rokov

MORA
PLNÁ ŽIVOTA

Umelé vianočné stromčeky (180cm) od 69,99€

Pozrite si aj veľký výber vianočných reťazi už od 7€

FARMÁRSKE TRHY KAŽDÝ PIATOK AŽ DO 27. 12. 2024

PETRŽALSKÍ ÚRADNÍCI MEDZI NAMI:

KEĎ TREBA, POZBIERAM AJ SMETI

Tušili ste, že napríklad také trojdňové Dni Petržalky sa pripravujú už deväť mesiacov vopred? A viete si predstaviť, koľko telefonátov treba absolvovať, koľko e-mailov odoslať, koľko stretnutí zvládnuť (a koľko káv počas nich vypiť!), aby sa na pódium a všetkých ostatných stanovištiach predstavili tí, ktorí vám dvihnú nielen náladu, ale aj ruky nad hlavu? Petržalka žije kultúrou 365 dní v roku. O to, aby si na najľudnatejšom sídlisku v strednej Európe každý našiel to svoje orechové, sa od januára 2024 stará nová koordinátorka kultúrnych podujatí **Barbora Šaling Legényová**.

Takže, ak by si to mala zhrnúť, čo všetko patrí do tvojej pracovnej agendy?

Stručne povedané – realizácia a kontrola realizácie kultúrnych podujatí v Petržalke. Či už sú to Dni Petržalky, Vianočná Petržalka, Leto na Draždiaku, ktoré robíme spoločne s Kultúrными zariadeniami Petržalky, Seniorfest, ale napríklad aj program pre jubilantov, slávnostný ceremoniál odovzdávania ocenení Osobnosť Petržalky – skrátka všetko, čo sa týka, alebo sa aspoň dotkne – kultúry – tam som ja a musím niečo vymyslieť. (Smiech.)

V Petržalke sa toho v kultúre deje veľa a ty si na to všetko na referáte sama. Stíhaš?

Jasné, že by sa zišli ľudia. Ale vlastne na to nie som úplne sama, pretože na miestnom úrade je dosť ľudí, ktorí mi ochotne pomôžu.

Nedávno sa stala mojou pravou rukou kolegyňa Miška Kochanská. Stará sa najmä hudobníkov a o činnosti, ktoré až tak neobľubujem. (Smiech.) Zároveň úzko spolupracujem s Kultúrными zariadeniami Petržalky (KZP), s ktorými sa dokážeme vynikajúco zladit' a niečo pekné spolu vytvoriť. Práve vďaka tejto spolupráci si môžu Petržalčania a Petržalčanky užívať vianočné trhy na Námestí republiky či Mikulášsku jazdu.

Do tímu „petržalských úradníkov“ si nastúpila tento rok v januári. Čo ťa prilákalo?

Mňa to ku kultúre ťahá od malička. Sama som vyštudovala operný spev na bratislavskom konzervatóriu a potom som ho nejaký čas aj učila. Po materskej ma zlákala reklama a marketing, pôsobila som ako account manager v reklamnej agentúre. Uplynulo ďalších pár rôčkov, keď som si povedala, že už stačilo a že sa chcem vrátiť naspäť ku kultúre, k umeniu – no a zhodou okolností som práve vtedy našla túto ponuku a zistila som, že toto je to, čo chcem robiť. A som tu!

Splnila práca, ktorú pre Petržalku robíš, tvoje očakávania?

Áno, presne to, čo som si predstavovala, že tu budem robiť (ale aj moje všeobecné

Koordinátorku kultúrnych podujatí v Petržalke Barbaru Šaling Legényovú na podujatiach nezaskočí ani počasie.

Foto: Ivana Vrabľová

očakávania od takéhoto typu zamestnania), sa splnili. Páči sa mi, že moja práca je rôznorodá. Organizujeme veľa rozličných typov podujatí – spevácke, divadelné, hudobné, tanečné –, pre celú škálu ľudí – deti, dospelých, seniorov. Na každom podujatí musí človek premýšľať a koncipovať program tak, aby zaujal.

Program, to je to, čo vidia ľudia, ale v skutočnosti je za tým mnoho ďalších vecí – čo všetko a čo z toho robíš ty?

Predovšetkým musím vymyslieť program a zostaviť ho tak, aby si tam každý niečo našiel. Napríklad na Dňoch Petržalky v tomto smere spolupracujeme s agentúrou, ale na ostatných podujatiach je to vyslovene moja práca. Musím vybaviť postavenie pódia, dohodnúť a zazmluvniť ďalších účinkujúcich, ak ide o exteriérové festivaly s občerstvením, ako napríklad Veľkonočná alebo teraz Vianočná Petržalka, musím pripraviť rozvrhnutie stánkov. Čiže riešim všetko – od brigádnikov, cez dodávateľov po umelcov. Vždy je to, samozrejme, v spolupráci s KZP, makačmi, úradom, Knížnicou Petržalka.

Čo je na tom pre teba najťažšie?

Úprimne? Strašne nerada robím zmluvy a objednávky! (Smiech.) To je niečo, čo ma vážne nebaví. Písať, kontrolovať... všetky tie administratívne nevyhnutnosti. Ja mám najradšej komunikáciu, vybavovanie, hľadanie, vymýšľanie, riešenie programu; toho, čo chceme v rámci podujatia ukázať, predstaviť – to ma baví. Baví ma stretávať sa s novými ľuďmi, rada s nimi interagujem.

Čo bola pre teba zatiaľ najväčšia výzva?

Najväčšou výzvou je asi vždy konkrétne podujatie, ktoré pripravujem. Napríklad teraz máme v plnom prúde Vianočnú Petržalku, ale už sa pripravujeme na fašiangy, premýšľame, čo by sme ponúkli v rámci Veľkonočnej Petržalky, chystáme ďalší ročník Majálesu, ktorý sme obnovili po dlhšej prestávke v roku 2024.

Na podujatiach z dielne petržalskej samosprávy sa zúčastňuje veľa ľudí. Počúvaš a inšpiruješ sa aj ich nápadi, požiadavkami?

Určite! Ľudia sa vždy pýtajú, čo sa im páčilo a čo by naopak zlepšili, pridali. Spätná väzba

je pre mňa nesmierne dôležitá, aby sme boli stále lepší. A pýtam sa nielen divákov, ale aj účinkujúcich.

Je niečo také, čo sa najčastejšie opakuje ako výčitka?

Krátky program – chceli by, aby trval dlhšie! (Smiech.) Ale dost' sa nám opakuje aj to, že ľudia nevedia o pripravovaných podujatiach dostatočne vopred, takže sa snažíme zlepšovať informovanosť. Touto cestou by som chcela Petržalčanov o niečo poprosiť: viem, že sa občas hneváte, že vám lepšie oznamy na vchodové dvere, ale pre niektorých je to jediná možnosť, ako sa o týchto našich podujatiach môžu dozvedieť, keďže nevyužívajú internet. Takže, prosím, buďte zhovievaví, a tie naše letáky nestrhávajte.

Na rozdiel od hlavného mesta Petržalka robí program často komerčnejší, povedzte pre masy. Neplánujete sa sem-tam zamerať na niečo náročnejšie, alebo špecifickejšie?

Na toto sa sústreďujú KZP – Dom kultúry Zrkadlový háj, Dom kultúry Lúky, Cik Cak Centrum. Organizujú veľa podujatí, ktoré sú, povedala by som, pre špecifického, náročnejšieho diváka – či už sú to jazzové koncerty, divadelné alebo filmové predstavenia. Knižnica napríklad pripravuje úžasnú sériu prednášok v rámci projektu Petržalská univerzita vzdelávania, naše kiná sú zasa súčasťou prehliadky oceňovaných filmov z významných festivalov v Benátkach, Berlíne a v Cannes – Be2Can. Takže ja som presvedčená, že v Petržalke si každý nájde to „svoje“ podujatie.

Okrem stretnutí a „papierovania“ občas musíš robiť aj činnosti, ktoré úplne nevyplývajú z náplne tvojej práce.

Pravdou je, že občas nastanú situácie, kedy sa človek musí zapojiť aj do činnosti, ktorá na prvý pohľad s jeho pozíciou nesúvisí. Ale keď treba, tak treba. Takže už som napríklad aj zbierala smeti po podujatí, upratovala som, dekorovala, varila kávu, moderovala... Skrátka, keď to nemá kto urobiť, tak to urobím ja. Ale

neprekáža mi to. Nie som z tých, ktorí len rozdávať pokyny. Keď chcem, aby podujatie dopadlo dobre, tak aj to k tomu patrí.

Čo ťa za ten rok v petržalskej kultúre potešilo či zaujalo najviac?

Samozrejme, že topka tu v Petržalke sú Dni Petržalky. Aj keď naozaj, po tých troch dňoch sme vypúť a unavení (pre nás, organizátorov, to v skutočnosti nie sú len tri dni). Ale keď vidíte, že ľudia odchádzajú spokojní a šťastní, tak vás to znova nabije energiou. Mne osobne sa veľmi páčil aj obnovený Majáles, kde nás všetkých veľmi príjemne prekvapila účasť a záujem Petržalčanov.

A ešte niečo ma veľmi milo prekvapilo – to, ako Petržalka miluje folklór. Keď si vezmete, koľko tu máme súborov, skupín, ktoré sa folklóru venujú, alebo aký ohlas a silnú tradíciu tu majú Večery autentického folklóru. Sála DK Zrkadlového hája býva okamžite po ohlásení termínov vypredaná... Folklórne vystúpenia sú v podstate na každej väčšej akcii. Úprimne, na Petržalku by som to nepovedala. Nevie, možno je to preto, že tu žijú ľudia z rôznych kútov Slovenska, ktorí si priniesli „svoje dedičstvo“ a hýčkajú si ho.

Tento rok sa v Petržalke obnovil Majáles, začala sa písať tradícia Veľkonočnej Petržalky. Chystá sa aj v roku 2025 niečo nové?

Chceme to urobiť tak, aby bol tradičnými podujatiami pokrytý celý rok. V januári pripravujeme maškarný ples, vo februári fašiangy – ale tentoraz vo veľkom štýle, so sprievodom v maskách, ktorého sa môže zúčastniť každý, kto bude mať chuť. Pôjde sa od Technopolu smerom k DK Zrkadlový háj, budú sa rozdávať šišky a pri Zrkadlovom háji, na tom námestíčku, bude aj zabíjačka, kde budú môcť Petržalčania ochutnať rôzne zabíjačkové špeciality. No a nasledovať bude Veľkonočná Petržalka, Majáles, Dni Petržalky a tak ďalej.

Ostáva ti pri tom všetkom organizovaní a stretávaní sa čas na nejaké záľuby?

Ja mám dve detičky a ten voľný čas venujem im. Obe sú dost' akčné, syn Matúš

sa venuje športu, hlavne futbalu, dcéra Sára sa našla skôr v umení – takže moje víkendy (pokiaľ nie som na nejakom petržalskom podujatí), to sú buď zápasy alebo predstavenia. Ale veľmi radi chodíme na stredné Slovensko, do Svätého Antona, za mojimi rodičmi.

A čo operný spev? Na ten si úplne zanevrela?

Ešte si niekedy zaspievam. Ale doma nie, tam to mám zakázané. (Smiech.) Ale rada si občas zahrám na klavíri...

Takže neľutuješ, že si si nevybrala umeleckú kariéru?

Nie, som rada, že som sa rozhodla ísť inou cestou. Ja som si po tých šiestich rokoch na škole povedala, že toto asi nechcem robiť. Po škole som veľmi chcela robiť sociálnu kuratelu, tak som išla študovať do Trnavy sociálnu prácu. Ale dostať sa po škole do tejto brandže, to bolo v tom čase nemožné, pretože nás bolo naozaj veľa absolventov. Tak som dvanásť rokov učila spev, klavír a hudobnú teóriu. Potom prišli mamičkovské povinnosti, a po šiestich rokoch som začala pracovať v marketingu – až kým som nezakotvila v Petržalke, v kultúre.

Mimochodom, pomáhajú ti tvoje skúsenosti z marketingu – a operného spevu – v tvojej súčasnej práci?

Aj keď sa to nezdá, je to veľmi dobré prepojenie – marketing a hudobné vzdelanie. Totiž na jednej strane musím byť dobrý vyjednávač, napríklad, keď potrebujeme získať sponzorov – vtedy využívam marketing. A keď nám zasa chodia ponuky od rôznych začínajúcich kapiel, dokážem posúdiť ich hudobné kvality. A má to aj ďalšiu výhodu: keď robíme hudobné vystúpenia, môžem sa niekedy miešať aj do práce zvukárov. Takže to nebolo úplne márne. (Smiech.)

Martina Štefániková

PETRŽALSKÁ PLAVÁREŇ POČAS SVIATKOV

24. - 25. 12. ZATVORENÉ
31. 12. - 1. 1. ZATVORENÉ

zvýšené dni
sme otvorení
6:00 - 22:00

VIAC INFORMÁCIÍ NÁJDETE
NA PETRZALKA.SK/PLAVAREN

@petrzalskaplavaren

POĎME SPOLU DO BETLÉMA

Tradičné trhy Vianočnej Petržalky tento rok po prvý raz ozvláštnila veľká novinka. Veľká doslova – je ňou totiž drevený betlehem v životnej veľkosti.

Jozef s Máriou spínajú ruky nad kolískou s Ježiškom. Hlavy v miernom úklone, v tvárach sa im zrkadlí neha, láska a pokora. Pod jednoduchým prístreškom im robí spoločnosť otec s tromi malými deťmi.

Takto si predstavuje narodenie Spasiteľa **Michal Barta**, amatérsky, no rokmi praxe vycibrený rezbár z Bystričian, obce neďaleko Prievidze. Vytvoriť súsošie pre Petržalku mu trvalo – aj s prípravnými prácami – zhruba šesť mesiacov, od apríla do septembra 2024. „Neponáhľal som sa, chcel som, aby bolo všetko také, aké má byť“, hovorí Barta.

Kvalitné dubové drevo najprv nahrubo opracoval motorovou pilou, potom prišli na rad dláta a jemná práca. „Detaily mi zabrali najviac času“, priznáva. Na otázku, či v tvárach sôch zvečnil blízkych alebo seba – ako to občas umelci robievajú – so smiechom pokrúti hlavou. „Nie, nikto tam nie je zvečnený, a ak sa tam niekto uvidí, podobnosť je naozaj čisto náhodná.“

Rodinné dielo

Ide o Bartov druhý betlehem v životnej veľkosti – prvý vytvoril aj s kamarátom **Miroslavom Ďuricom** pre Bystričany ešte v roku 2020. Na rozdiel od toho petržalského, ktorý v prvú predadventnú sobotu posvätili kňazi počas ekumenickej bohoslužby za hojnej účasti návštevníkov, si v úvodnom roku existencie užil len obmedzenú pozornosť. Jeho slávnostné otvorenie zhatila kovidová pandémia a opatrenia, ktoré so sebou priniesla.

„Menších betlehemov, či už s metronómi sochami, alebo takých domáчих, som vytvoril desiatky. Jeden bol dokonca vystavený vo Vatikáne a posvätený – dnes má čestné miesto v mojej galérii“, prezrádza Barta, ktorý sa rezbárstvu venuje od detstva. „Nemám žiadnu umeleckú školu, – ale robím to už viac ako štyridsať rokov. Umenie rezbárstva študujem v podstate celý život, všimam si, ako pracujú veľkí umelci a snažím sa im troška priblížiť.“ Bartovými veľkými vzormi sú Leonardo da Vinci a Michelangelo. „Jebo Pieta je podľa mňa najkrajšia socha, aká kedy vznikla. Či som sa ju pokúšal napodobniť? Nie a ani nechcem, to by bola urážka takých veľkých majstrov“, tvrdí.

Dodajme ešte, že petržalský betlehem je tak trochu rodinným dielom Bartovcov. Bartova dcéra **Petra**, ktorá je pedagogičkou na súkromnej umeleckej škole v Topoľčanoch, je totiž autorkou pôvabnej maľby na sklenenom okienku na zadnej strane prístrešku.

Drevený betlehem v životnej veľkosti vytvorili pre Petržalku Michal Barta a Miroslav Ďurica z Bystričian pri Prievidzi. Foto: Ivana Vrabľová

S pečiatkou od statika

Maštalka a prístrešok, pod ktorým sa sochy ukrývajú, pochádzajú z dielne Miroslava Ďuricu. „Hlavná konštrukcia je vyrobená z duba, presnejšie z jadra duba – to znamená, že kôra a beloba sú osekané a následne ošúpané obojručným nožom. Spotrebovali sme na to asi 2 až 3 kubíky guľatiny. Na zadnú stenu a strechu sme zas použili 1,5 kubíka borovice hrčatej. Tie krásne foršne sme si nechali spraviť na mieru, lebo sme chceli, aby tam boli krásne rozrastené hrče“, približuje Ďurica.

Na prístrešku pracoval s pomocou dvoch študentov dva mesiace. „Oni robili iba niektoré veci, samozrejme, pod mojim dozorom; zložitejšie konštrukčné veci už radšej robím ja sám“, hovorí. Konštrukcia betlehema, ktorú Ďurica navrhol tak, aby sa dal jednoducho a bezpečne prevážať, je preverená a skontrolovaná dokonca aj statikom. „Treba to robiť takto, keďže sa nachádza na verejnom priestranstve a predstavte si, že by silnejšie zafúkal vietor alebo by prišla víchrica – čo dnes nie je vôbec zriedkavé – a stala by sa tragédia.“

Tajný recept na údržbu

Betlehem nie je vec pre jednu generáciu, obaja autori sa zhodujú, že takéto dielo sa dedí. „Pri normálnom skladovaní a bežnej údržbe musí vydržať päťdesiat aj sto rokov“, verí Ďurica. Normálne skladovanie znamená najmä suché prostredie bez vlhkosti. „Čo sa údržby týka – konštrukciu stačí raz za dva roky natrieť olejom. Obyčajným fritovacím, na ktorom vyprážate rezne. To je taká naša špecialita!“ prezrádza som smiechom Ďurica. „Na celý betlehem – ale len konštrukciu a maštal, sochy ošetruje Miško profesionálnym náterom – som minul asi 80 litrov oleja. Ten predtým treba zohriať na 80 stupňov Celzia, sú tam 2 – 3 nátery. Toto sme odporučili aj mestskej časti. Majú všetky pokyny, ako sa oň starať“, uzatvára.

Martina Štefániková

NÁMESTIE REPUBLIKY

22. 11. – 22. 12.

PO - PIA 11:00 - 21:00
SO - NE 9:00 - 21:00
VSTUP VOĽNÝ

OTVORENIE VIANOČNÝCH TRHOV,
FOLKLÓRNY SÚBOR HÁJENKA, FRAGILE
PIATOK 22. NOVEMBER | 17:30

VIERA KOTVASOVÁ, SAMUEL TOMEČEK
SOBOTA 23. NOVEMBER | 17:00

MŠ JANKOLOVA, MŠ ROVNIANKOVA,
PETRŽALČANKA
STREDA 27. NOVEMBER | 17:00

FOLKLÓRNY SÚBOR POLENO, DOMMO
PIATOK 29. NOVEMBER | 17:30

EKUMENICKÉ POSVÄTENIE BETLEHEMU,
CIRKEVNÉ ZBORY, JANA KRIŠTOF LEHOTSKÁ
SOBOTA 30. NOVEMBER | 15:00

ZSZUŠ MACHAROVA, SZUŠ BALKÁNSKA,
MELÓDIA
STREDA 4. DECEMBER | 17:00

SISA MICHALIDESOVÁ
PIATOK 6. DECEMBER | 18:00

PETRZALKA.SK/VIANOCE

NÁVŠTEVA MIKULÁŠA, SÁRA ŠALINGOVÁ
& MAROŠ BAŇAS, CIMBALKOVO
SOBOTA 7. DECEMBER | 14:30

MŠ TUPOLEVOVA, ZUŠ FRANTIŠKA
OSWALDA, SZUŠ ART PEGAS, ŽŠ GESSAYOVA
STREDA 11. DECEMBER | 17:00

SUEŇO FLAMENCO A TANEČNÁ
ŠKOLA FLAMENŠKOLA, JANA IS
PIATOK 13. DECEMBER | 17:00

BAŠAVEL, RONIE
SOBOTA 14. DECEMBER | 17:00

ZUŠ JÁNA ALBRECHTA, CIRKEVNÉ
KONZERVATÓRIUM, LA MUSICA
STREDA 18. DECEMBER | 17:00

FOLKLÓRNY SÚBOR VŠETEČNÍCI, BANDA
PIATOK 20. DECEMBER | 17:00

RICHTÁRI, HRDZA
SOBOTA 21. DECEMBER | 17:00

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ

LEGENDÁRNE DIVADLO ARÉNA SA VRÁTILO NA PRAVÝ BREH DUNAJA

Zrekonštruované priestory privítali prvých divákov.

Vynovené a zmodernizované. Také je Divadlo Aréna, ktorého komplexnú rekonštrukciu realizoval Bratislavský samosprávny kraj. Po troch rokoch stavebných prác na obnove otvorilo legendárne divadlo novú sezónu už na domácej scéne, na Tyršovom nábreží v bratislavskej Petržalke – premiérou inscenácie hry Henrika Ibsena *Nepriateľ ľudu* v réžii **Rastislava Balleka**.

Slávnostné otvorenie v nedeľu 17. novembra, mimochodom, v deň 35. výročia Nežnej revolúcie, si nedalo ujsť množstvo hostí. Na vynovené a zmodernizované Divadlo Aréna sa prišli pozrieť umelci, divadelníci, ale aj politici či odborná verejnosť.

Zrekonštruované od gruntu

„Divadlo Aréna je dôkazom toho, že aj v modernej dobe je možné rešpektovať a chrániť naše historické dedičstvo, a zároveň prinášať inovatívne zážitky pre rôzne typy divákov. Umenie a kultúra sú nenahradiiteľnou súčasťou života Bratislavského kraja – sú to hodnoty, ktoré obohacujú náš každodenný život a spájajú generácie. Divadlo prešlo komplexnou obnovou s dôrazom na zachovanie historickej architektúry, do ktorej sme zakomponovali moderné technické riešenia,“ zdôraznil na otvorení bratislavský župan **Juraj Droba**.

Rekonštrukcia zahŕňala búracie práce, nové základy, oceľovú konštrukciu pre divadelnú vežu, reštaurátorské práce, betonárske práce na prístavkoch, výmenu strechy a okien.

Divadlo Aréna má po novom aj špičkovú techniku, ktorá reflektuje najnovšie trendy v oblasti osvetlenia, zvuku a vizuálnej prezentácie. Na scénu boli pridané najmodernejšie svetelné systémy, ktoré umožňujú dynamickú prácu s atmosférou a vizuálnymi efektmi, čím prispievajú k hlbšiemu diváckemu zážitku. Vďaka kvalitnej akustike sa hlasy hercov a hudobné výkony prenášajú v čistej podobe aj do posledných radov, čo zabezpečuje rovnaký zážitok pre každého diváka.

Zachované a repasované boli mramorové schodiská, zábradlia s kovovými, fresky na stenách či nosníky masívnych železných trémov. Pribudli nové obrazovky, ktoré budú premietat' pripravované predstavenia.

Obnova Divadla Aréna sa začala v roku 2021, ide o jednu z najväčších investícií BSK do kultúry. | Foto: BSK

Divadlo Aréna má po novom aj špičkovú techniku, ktorá reflektuje najnovšie trendy v oblasti osvetlenia, zvuku a vizuálnej prezentácie. | Foto: BSK

V rámci obnovy sa súčasťou divadelnej sály stalo zasúvacie hľadisko. | Foto: BSK

Predseda BSK Juraj Droba, vľavo, a riaditeľ Divadla Aréna, Juraj Kukura. | Foto: BSK

Bezbariérové úpravy

Divadlo je zároveň vybavené novými interaktívnymi prvkami, ktoré umožnia hosťujúcim súborom zapojiť do predstavení moderné projekcie či virtuálne prvky. To poskytne režisérovi a umelcom ešte väčšiu slobodu a možnosti experimentovať s priestorom. Okrem technológie bola rekonštrukcia orientovaná na zlepšenie prístupnosti divadla.

Divadlo Aréna je dnes vybavené bezbariérovými prístupmi, výťahmi a zmodernizovaným sedením, ktoré ponúka väčší komfort. Divadlo sa tak otvorí ešte širšiemu spektru divákov, čím prispieva k integrácii a dostupnosti kultúry pre všetkých.

„Rekonštrukcia vytvorila z Divadla Aréna jedinečné miesto, kde sa spája história a budúcnosť, a vďaka tomu sa stáva ideálnym priestorom pre umelecké experimenty

a kultúrne podujatia, ktoré budú rezonovať nielen s Bratislavčanmi, ale aj s návštevníkmi z iných miest. Srdečne vás pozývam, aby ste sa stali súčasťou tohto príbehu,“ dodal riaditeľ Divadla Aréna Juraj Kukura.

Vstupenky na predstavenia si môžete kúpiť na webe divadloarena.sk/program.

Lucia Forman
Bratislavský samosprávny kraj

OSOBNĚJŠIA, ĽUDSKEJŠIA, KOMFORTNEJŠIA

Komunitné sociálne služby rodinného typu sa stali realitou. V Rači poskytuje bratislavská župa novú ambulatnú formu.

Od novembra bratislavská župa poskytuje novú sociálnu službu. V rámci deinštitucionalizácie Centra sociálnych služieb RAČA otvoril Bratislavský samosprávny kraj (BSK) v zrekonštruovanej budove na Strelkovej ulici nové špecializované zariadenie, ktoré poskytuje ambulatnú (dennú) starostlivosť a je určené pre ľudí s Alzheimerovou a Parkinsonovou chorobou alebo demenciou.

Rodinné prostredie

„Deinštitucionalizáciou sme zmenili veľkokapacitné domovy sociálnych služieb na menšie zariadenia rodinného typu. Vďaka tomu majú klienti nielen komfortnejšie bývanie, ale poskytovaním sociálnych služieb komunitným spôsobom sa aj významne zlepšila kvalita ich života. Dve naše veľké zariadenia – Centrum sociálnych služieb Modra a Rača – boli nabrudené menšími a dnes už bývajú klienti v dvojdomoch v Častej, Dubovej,

Modre, Modre-Kráľovej, v Rači na Strelkovej ulici a v dvojdomoch na Račianskej v mestskej časti Nové Mesto,“ priblížil predseda BSK Juraj Droba. Do procesu deinštitucionalizácie sa zapojilo 9 zo 14 župných zariadení sociálnych služieb.

Prvé špecializované zariadenie vyrástlo v obci Častá a komunitné rodinné prostredie vytvorilo dvanásť miest pre klientov, ktorí od mája bývajú v rodinnom dvojdomoch. V zariadení podporovaného bývania v Modre býva od augusta deväť prijímateľov sociálnej služby. Rekonštrukciou Domova sociálnych služieb v Modre-Kráľovej sa vytvorilo dvanásť miest pre klientov, ktorí sa doň nastťahovali začiatkom októbra. Novo postavené špecializované zariadenie a zariadenie podporovaného bývania v Dubovej obýva už od októbra dvanásť prijímateľov sociálnej služby.

Vďaka deinštitucionalizácii centier sociálnych služieb vznikajú špecializované zariadenia, ktoré môžu poskytovať služby na osobnejšej a komfortnejšej úrovni. | Foto: BSK

Služby na inej úrovni

Rodinný dvojdom župa vybudovala aj na Račianskej 105 v Bratislave, kde vzniklo špecializované zariadenie. Kapacita je 6+6 miest. Špecializované zariadenie sa nachádza aj na Strelkovej 2 v Rači, kde dvanásť klientov využíva pobytovú a ďalších dvanásť ambulatnú formu.

„V menších domoch je sociálna služba na úplne inej úrovni – osobnejšia, ľudskejšia, komfortnejšia s pribliad-

nutím na potreby klienta. Klienti sú viac-menej samostatní, samozrejme, pod dohľadom zdravotníka a sociálnych pracovníkov. Podľa ohlasov sa klienti v novom prostredí veľmi rýchlo adaptovali a doslova ožili. Je to síce finančne a personálne náročné, no naďalej plánujeme v deinštitucionalizácii pokračovať aj pri ostatných župných zariadeniach,“ doplnil Droba.

Lucia Forman
Bratislavský samosprávny kraj

Informácie o možnostiach poskytovania sociálnej služby získate v Kancelárii prvého kontaktu pre sociálne veci na Úrade BSK a na bratislavskykraj.sk/socialne-veci.

RADA PRÁVNÍKA

PREVENCIA PROBLÉMU: PREČO SA OBRÁTIŤ NA ADVOKÁTA

REMEDIIUM LEGAL
ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA

V súčasnosti sa zákony a predpisy neustále menia a vyvíjajú. Preto je čoraz dôležitejšie mať po svojom boku odborníka, ktorý pomôže orientovať sa v zložitom právnom systéme, vysvetlíť, aký právny predpis (a najmä aj v akom časovom rámci účinný právny predpis, keďže často dochádza v priebehu času k jeho zmene) sa na konkrétnu situáciu aplikuje a ako sa správne vykladá, vďaka čomu nezriedka možno často predísť sporom.

V rámci výkonu advokátskej praxe sme postrehli trend, že ľudia majú niekedy tendenciu vyhľadať právne služby až v okamihu, kedy je problém na stole, v dôsledku čoho je riešenie často omnoho drahšie a časovo náročnejšie, než keby oslovili advokáta ešte pred jeho vznikom. V tomto článku by sme sa preto chceli venovať dôvodom, pre ktoré by ste mali zvážiť spoluprácu s advokátom ešte predtým, ako sa situácia skomplikuje.

Predchádzať chybám

Jedným z hlavných dôvodov, prečo sa obrátiť na advokáta, je prevencia. Advokát môže pomôcť identifikovať potenciálne riziká ešte predtým, ako sa stanú skutočnými právnymi problémami. Môže informovať o právach a povinnostiach, čo umožní lepšie sa pripraviť na situácie, ktoré by mohli nastať. Tento proaktívny prístup môže ušetriť čas, nervy, no najmä financie, ktoré by ste inak museli investovať do riešenia problémov.

Advokáti majú odborné znalosti a skúsenosti, ktoré sú neoceniteľné v mnohých situáciách. Či už ide o prípravu zmlúv, obchodné rozhodnutia, rodinné záležitosti alebo majetkové otázky, advokát môže

poskytnúť cenné rady a pomôcť urobiť informované rozhodnutia.

Týmto spôsobom možno predchádzať chybám, ktoré by mohli mať vážne následky. Mnoho bežných právnych problémov vzniká z nejasností v zmluvách alebo dokumentoch, ktoré majú často pôvod v tzv. vzorových zmluvách z internetu. Tieto zmluvy sú často formulované veľmi všeobecne, ilustračne ako prakticky a nezriedka aj nerovnovážne, preto môžu byť v mnohých prípadoch skôr samotným zdrojom problému než pomocníkom.

Advokát vie zabezpečiť vypracovanie či kontrolu týchto dokumentov, aby ste sa uistili, že zohľadňujú všetky aspekty konkrétnej právnej situácie. Správne vypracovaná zmluva môže viesť k predchádzaniu konfliktom a potenciálnym súdnym sporom, ktoré by boli na konci dňa niekoľkonásobne finančne nákladnejšie ako odmena advokáta za vypracovanie zmluvy.

Prehľad v legislatíve

Ďalším dôvodom na odborné poradenstvo sú legislatívne zmeny. Ak ste si v minulosti dali vypracovať zmluvu odborníkom, bolo by nerozvážne prijať záver, že takýto dokument môžete použiť na všetky

obdobne budúce situácie. Legislatíva sa totiž neustále mení a je náročné sledovať všetky novinky. Mat' advokáta, znamená mat' niekoho, kto je informovaný o všetkých právnych predpisoch a najmä zásadných zmenách, čo môže pomôcť prispôsobiť vaše rozhodnutia aktuálnym legislatívnym požiadavkám.

Najlepší je príklad

V neposlednom rade je určite potrebné spomenúť, že mat' po svojom boku v zložitých životných situáciách dobrého advokáta, môže výrazne znížiť stres spojený s právnymi otázkami. Vedomie, že máte odborníka, ktorý sa o vás stará a ktorý vám pomôže navigovať sa cez zložitosti právneho systému, určite dopomôže k zabezpečeniu pokoja a sebadôvere pri riešení takýchto situácií.

Pre lepšiu predstavu uvedieme príklad: Klient sa rozhodne investovať do nehnuteľnosti za účelom jej prenájmu, pričom pred samotnou kúpou sa obráti na advokáta, aby sa uistil, že rozumie všetkým právnym aspektom danej transakcie.

Advokát v prvom rade vykoná dôkladnú previerku nehnuteľnosti – skontroluje zápis v katastri, aby sa presvedčil, že predávajúci je skutočným vlastníkom a že nehnuteľnosť nie je zat'ážená záložným právom alebo inými ťarchami. Preskúma, či neexistujú spory alebo právne obmedzenia, ktoré by mohli ovplyvniť samotný prevod vlastníckeho práva.

Následne advokát zabezpečí vypracovanie kúpnej zmluvy, ktorá obsahuje klauzuly o odklade platby a podmienkach prevodu. Zabezpečí, aby zmluva obsahovala ochranné ustanovenia v prípade, že sa zistia skryté vady nehnuteľnosti

po jej zakúpení. Ak klient plánuje financovať nákup na hypotéku, advokát mu pomôže pochopiť podmienky hypotéky a preverí zmluvu s bankou, aby sa uistil, že je v súlade s platnou právnou úpravou a neobsahuje nevýhodné klauzuly, ako sú skryté poplatky alebo neprimerané sankcie.

Po úspešnom uzavretí obchodu, advokát pripraví návrh na povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti v jeho prospech a zabezpečí, aby všetky potrebné dokumenty boli správne vyplnené a podané. Následne pristúpi k vypracovaniu nájomnej zmluvy, ktorá bude obsahovať ustanovenia o zabezpečení nájmu, podmienky ukončenia nájmu a zodpovednosti za údržbu.

Tento príklad ukazuje, ako môže byť dôkladná právna príprava a spolupráca s advokátom kľúčová. Vďaka právnemu poradenstvu sa totiž klient vyhol potenciálnym problémom, ako sú neplatné zmluvy, skryté právne ťažkosti s nehnuteľnosťou, jej možnými ťarchami a problémy s nájomníkmi.

Dlhodobé výhody

Spolupráca s advokátom predtým, než sa objaví problém, môže mať dlhodobé výhody. Prevencia, odborné poradenstvo a zabezpečenie právnej ochrany sú len niektoré z dôvodov, prečo je múdre mat' po svojom boku advokáta. Investícia do právneho poradenstva môže ušetriť množstvo problémov – a nákladov v budúcnosti.

JUDr. Ján Dolejš
advokát, konateľ
Advokátska kancelária
Remedium Legal, s.r.o.

**DIVADLO
ARÉNA
SA VRACIA
NA BREH
DUNAJA**

**DIVADLO
ARÉNA**

Zriaďovateľom Divadla Aréna
je Bratislavský samosprávny kraj.

VEOLIA PRINESIE ZELENE TEPLLO Z OBNOVITEL'NYCH ZDROJOV ENERGIE

ZDROJ: Envato Elements

Systém centrálneho zásobovania teplom (CZT) v Petržalke je najväčší a najkomplexnejší svojho druhu na Slovensku. Vychádza to z povahy urbanizácie v tejto časti Bratislavy, zo špecifickej hustoty zaľudnenia a, samozrejme, zo spôsobu riešenia systému zásobovania teplom. Keďže systém ako celok zásobuje teplom a teplou vodou viac ako 40-tisíc domácností, proces modernizácie, rekonštrukcií, opráv a údržby je celoročná záležitosť, zintenzívnená v období letných mesiacov.

Letné odstávky sú už minulosťou

Hoci aktuálne už nerealizujeme generálnu letnú odstávku systému ako celku – ako to bolo v časech socializmu a krátko po ňom –, počas leta dochádza na určitých úsekoch sústavy k nevyhnutným plánovaným krátkodobým prerušeniam dodávok teplej vody. Väčšinou ide o hodiny, v ojedinelých a komplikovaných prípadoch modernizácie sústavy je prerušenie viac ako jednodňové.

Najviac modernizačných prác za posledné roky

Máme za sebou letné obdobie a rok sa už posunul do obdobia, kedy sa v petržalských bytoch naplno rozbehla vykurovacia sezóna. V mesiacoch máj až september sme po predchádzajúcej niekoľkomesačnej príprave projektových zámerov zrealizovali najviac modernizačných zásahov do sústavy, resp. infraštruktúry CZT za posledné obdobie. Na vybraných okruhoch sme významným spôsobom pokročili v príprave výstavby nových energetických zdrojov vysokoúčinnnej kombinovanej

výroby tepla a elektriny. Tieto zdroje sa zaradia do plnej prevádzky počas roka 2025. V jednotlivých sústavách tepelných okruhov inštalujeme zariadenia na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (tzv. OZE). Ide o tepelné čerpadlá využívajúce energiu okolitého vzduchu.

Využijeme energiu podzemných vôd

Unikátny projekt, ktorý sa plne zapojí do výroby tepla z obnoviteľného zdroja, je projekt výstavby trojice tepelných čerpadiel využívajúcich energiu podzemných vôd. Dve výhrevne boli tento rok vybavené moderným riadiacim systémom s meraním a s reguláciou. Štyri veľké centrálné výmenníkové stanice tepla boli technologicky komplexne zrekonštruované a jedenásť staníc prešlo čiastočnou výmenou technológie, keď sa mení napríklad aj logika ich tlakového zapojenia vo vzťahu k sekundárnej časti rozvodnej sústavy.

Pripájali sme nové projekty a vymieňali tepelné rozvody

Modernizácie sa dočkali aj vybrané úseky primárnych a sekundárnych rozvodov. Významnými projektmi však sú aj projekty novopripojených objektov do sústavy, či už sú to projekty nových bytových domov alebo bytových domov, ktoré sa v minulosti od systému CZT z rôznych dôvodov odpojili, no aktuálne požiadali o opätovné pripojenie. Celkové náklady na projekty modernizácie a rekonštrukcie infraštruktúry systému CZT v Petržalke sa pre rok 2024 pohybujú na úrovni 5 miliónov eur.

Investície do modernizácií aj v roku 2025

V roku 2025 budeme v nastolenom trende modernizácie a dekarbonizácie výroby energií pokračovať, no zameriavame sa aj na projekty rozširovania sústavy o nových potenciálnych odberateľov.

V tomto smere nie je pre nás ako spoločnosť so silnými prevádzkovými skúsenosťami a s in-

žnierskym know-how najnáročnejšia fáza samotnej realizácie projektu, ale časová náročnosť prác spojených s projektovaním a s administráciou povoľovania stavieb. V maximálnej možnej miere sa zaujíname o spolufinancovanie projektov využívaním nenávratných finančných prostriedkov poskytovaných z rôznych štátnych schém pomoci alebo zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Je preto prirodzené, že nároky kladené na samotný proces projektovej prípravy, na výber dodávateľov a na realizačné postupy si vyžadujú väčší časový rámec.

Modernizáciou zariadení sa sústava nielenže stáva stabilnejšou a spoľahlivejšou, ale zároveň dochádza aj k redukcii spotrieb primárnych palív potrebných na jednotku vyrobenej energie – v tomto prípade tepla. Pripojením nových objektov spotreby do sústavy CZT sa náklady fixnej zložky ceny tepla rozpočítavajú na viac spotrebiteľov, a tak aj celková cena tepla klesá, resp. to má pozitívny vplyv na jej udržanie v prípade výkyvu variabilnej zložky ceny tepla, ktorá je silne ovplyvňovaná cenami energetických nosičov na svetových trhoch.

Zelené teplo pre Petržalčanov

V najbližšom období, resp. v horizonte dvoch – troch rokov, chceme dovŕšiť prechod všetkých dvadsiatich tepelných okruhov sústavy CZT v Petržalke do stavu tzv. účinného centralizovaného systému tepla, t. j. do stavu, keď väčšina vyrobeného tepla bude pochádzať zo zdroja vysokoúčinnnej kombinovanej výroby tepla a elektriny a z technológií využívajúcich obnoviteľné zdroje energií. V súbehu s tým budú v masívnom objeme realizované aj komplexné modernizácie rozvodnej sústavy. O postupe a o časových harmonogramoch realizácií budeme, samozrejme, verejnou formou zbytočného odkladu informovať.

Peter Kurilla
Veolia Energia Slovensko, a.s.

FOLKLÓRNY SÚBOR EKONÓM ROZŽIARIL SVETLOM NAŠE DNI

Koncom novembra oslávil folklórny súbor Ekonóm 55. výročie založenia. Pre všetkých milovníkov ľudového umenia pripravil výnimočný večer plný tanca, hudby a spevu, ktorý spojil rukopis viacerých autorov a predstavil krásy slovenskej ľudovej kultúry s modernými prvkami.

Program sa niesol v znamení svetla, ktoré symbolizuje nielen svetlo fyzické, ale aj emócie, charakter a každodenné stretnutia, formujúce naše životy. Podujatie sa konalo v priestoroch Domu kultúry Zrkadlový háj aj vďaka finančnej podpore spoločnosti Veolia Energia Slovensko, a.s. – spoľahlivého dodávateľa energie pre Petržalku.

„Svetlo v našich životoch nepredstavuje len sakrálnosť, ale jeho fyzický a abstraktný význam dotvára každý moment, každé stretnutie, činnosť... Svetlo formuje našu osobnosť, prehlbuje charakter, potláča temperament, vplýva na emocionálne rozpoloženie. Navyše svetlo

môže mať viacero odtieňov a inakostí. Rovnako ako sám človek,“ vysvetlil Imrich Petkáč z FS Ekonóm.

História FS Ekonóm sa začala písať v máji 1969 na Vysokej škole ekonomickej (v súčasnosti Ekonomická univerzita v Bratislave). Členovia súboru vtedy – i dnes – prinášali do hlavného mesta kus svojho rodného kraja. Pestrosť a rozmanitosť prezentovaných regiónov dodnes zostala jednou z hlavných charakteristických črt Ekonómu. Za vyše päťdesiat rokov súbor formovali mnohí slovenskí choreografi, autori hudobných spracovaní a iné popredné osobnosti.

Folklórny súbor Ekonóm vznikol v roku 1969 na pôde Vysokej školy ekonomickej (dnes Ekonomická univerzita) v Bratislave. | Foto: FS Ekonóm

Folklórny súbor Ekonóm získal počas svojho pôsobenia viaceré významné ocenenia, ako Cenu za hudobnú úpravu (Telgárt 2015), Cenu za originálny námet a scénické spracovanie (Akademický Zvolen 2011), Cenu za štýlovú

tanečnú interpretáciu (Akademická Nitra 2010).

Lucia Burianová
Veolia Energia Slovensko, a.s.,
a FS Ekonóm

**Veselé Vianoce
a šťastný nový rok**

vám praje skupina
Veolia Energia Slovensko.

EKOLOGICKÁ TRANSFORMÁCIA: SME PRIPRAVENÍ?

Až 89 percent obyvateľov zeme je presvedčených, že prebieha klimatická zmena. Vyplynulo to z celosvetového prieskumu pod názvom Barometer ekologickej transformácie, ktorý realizovala Veolia v spolupráci s výskumnou a poradenskou spoločnosťou Elabe. Cieľom barometra je preniesť verejnú diskusiu do reálnych riešení a pochopiť prekážky alebo, naopak, páky, ktoré majú vplyv na ekologickú transformáciu.

Planétu trápia ekologické obavy

Z celosvetového prieskumu vyplynulo, do akej miery vnímajú obyvatelia súčasný stav životného prostredia, prebiehajúce klimatické zmeny a vplyvy na naše zdravie a na kvalitu nášho života.

Medzi základné zistenia patrí aj fakt, že ľudstvo si začalo viac uvedomovať, že klimatické zmeny už prebiehajú. Dôležitou správou je aj to, že až 65 percent obyvateľov sveta má pocit, že sú zraniteľní a vystavení rizikám súvisiacim so zmenou klímy alebo so znečistením.

Ochotní zmeniť svoje návyky

Z prieskumu vyplynulo že viac ako dve tretiny ľudí by bolo ochotných zmeniť svoje zvyky a akceptovali by o niečo vyššie náklady, ak by určité riešenie prispelo k ochrane ich zdravia. Napríklad by si priplátili za energiu vyrábanú v lokálnych zdrojoch z nerecyklovateľných odpadov a z biomasy, ako aj za vodu, ovocie a zeleninu, a finančne sa tak podieľať na riešeniach umožňujúcich znižovanie znečistenia z vody a z pôdy.

Ako sa vyrovnáť s touto situáciou?

Ochrana životného prostredia a boj proti klimatickým zmenám sa týka každého z nás, každej krajiny a každej ekonomiky. Debata o ekológii vstúpila do novej etapy, ktorá sa snaží stavať na spoločných základoch. Stále sa však málo diskutuje o riešeniach, ako znížiť náš negatívny vplyv na planétu a na celé ľudstvo a spoločnosť rozdeľujú názory na tieto riziká.

Návrhov na boj proti zmene klímy, strate biodiverzity a proti znečisteniu je veľa. Prijatie ekologických riešení a ich nasadenie vo veľkom meradle však vyvoláva zásadnú otázku: Sú zmeny potrebné na vedenie „bitky storočia“ sociálne, ekonomicky a kultúrne prijateľné pre ľudské spoločenstvá?

Veolia priniesie konkrétne riešenia na celom svete

Veolia ako celosvetový líder ekologickej transformácie spustila strategický program pod názvom **Green Up** na roky 2024 – 2027. Zaviazala sa v ňom urýchliť zavádzanie konkrétnych, cenovo dostupných a udržateľných riešení podporených investíciami vo výške 2 miliardy eur.

S využitím svojich odborných znalostí v oblasti vodohospodárstva, energetiky a odpadového hospodárstva sa Veolia usiluje o dekarbonizáciu, znižovanie znečistenia a regeneráciu zdrojov.

O prieskume

Prieskum bol realizovaný v 26 krajinách na 5 kontinentoch. Zúčastnilo sa ho viac ako 29 500 osôb (1 000 – 2 000 v každej krajine). Krajiny boli vybrané s ohľadom na svoju demografickú váhu a na váhu z hľadiska ich podielu na emisiách skleníkových plynov. Celkovo tieto krajiny predstavujú takmer 60 percent svetovej populácie, 67 percent celosvetových emisií skleníkových plynov a 77 percent svetového HDP.

Lucia Burianová
Veolia Energia Slovensko, a.s.

ODSTÁVKY TEPLEJ VODY A KÚRENIA NA VAŠEJ ULICI?

Buďte informovaní o prerušeních dodávky tepla a teplej vody na vašej adrese počas vykurovacej sezóny.

Zaregistrujte sa na bezplatný odber informácií o odstávkach prostredníctvom SMS alebo e-mailovej správy.

veoliaenergia.sk

REGISTRÁCIA:

VEOLIA HĽADÁ NOVÝCH KOLEGOV!

Skupina Veolia Energia Slovensko zamestnáva približne 700 šikovných ľudí. Naším zamestnancom ponúkame nadštandardné pracovné podmienky a poskytujeme im zaujímavé benefity.

Majster

Hlavný majster

Ak máte záujem stať sa súčasťou Veolie, neváhajte nám poslať svoj životopis na adresu: ludske.zdroje@veoliaenergia.sk

Viac informácií o práci vo Veolii nájdete aj na našej webovej stránke veoliaenergia.sk

KOMUNITNÉ PROJEKTY ZREALIZOVANÉ V PETRŽALKE VĎAKA GRANTU OD NADÁCIE VEOLIA SLOVENSKO

Štyri petržalské projekty, ktoré v roku 2023 získali finančnú podporu z programu **Komunitné granty od Nadácie Veolia Slovensko**, boli v priebehu roka 2024 úspešne zrealizované. Vzdelávacie a tvorivé aktivity pre deti v oblasti ochrany životného prostredia, revitalizácia priestoru Centra voľného času či rekonštrukcia umeleckého diela významného architekta prispeli k skvalitneniu komunitného života na najľudnatejšom sídlisku Slovenska.

ZÁHRADA PRE VŠETKÝCH

V **Centre voľného času na Gessayovej** ulici počas roka postupne prebiehala revitalizácia komunitnej záhrady. Cieľom bolo vytvoriť príjemný priestor, kde môžu tráviť voľný čas deti aj dospelí. Najskôr sa inštalovali kvetináče, ktoré vytvorili príjemné prostredie na pestovanie rastlín. Nasledovala realizácia vonkajšieho šachového stolíka, v rámci projektu pribudli aj kamenné šľapáky, záhradné lavičky a ďalšie záhradné prvky,

ktoré skrášľujú a obohacujú celý priestor. Záhrada je určená pre rodičov s deťmi, pre členov záujmových útvarov Centra voľného času a pre mládež. Priestor sa využíva na príležitostné aktivity a podujatia a na denné letné tábory. Finančná podpora od Nadácie Veolia Slovensko pomohla pretvoriť ho na miesto pre celú komunitu.

Záhrada dostala nový vzhľad. | Foto: CVC Gessayova

ZAÚJÍMAVÉ AKTIVITY V ENVIRODIELNIČKE

V Envirodielničke tvorili malí aj veľkí. | Foto: OZ Permoníci

Občianske združenie **Permoníci** prevádzkuje na Jasovskej ulici **Tvorivú Envirodielničku**, ktorú sa počas roka podarilo vybaviť všetkým potrebným. Vďaka finančnej podpore od Nadácie Veolia Slovensko boli zakúpené zatemňovacie závesy, mikrofón s reproduktorom využívané pri prednáškach a besedách, a tiež rôzny materiál na tvorenie (vlna, farby, drevo, rôzne klnice, skrutky, lepidlo...) a ďalšie potrebné náradie. Časť financií sa využila aj na úhradu nákladov spojených s užívaním priestorov. V Envirodielničke sa podarilo zorganizovať niekoľko besied pod názvom Pondelkové štebotačky na zaujímavé témy o rastlinách a živočíchoch (Pasenie je spása,

St'ahovavé vtáky, Žaby, Huby, Spoznávame netopiere), o histórii, klimatických zmenách či o tom, ako sa pripravuje predpoveď počasia. V priestoroch prebiehali aj tematické tvorivé dielne, kde sa vyrábali sviečky z včelieho vosku, veľkonočné košíky, náušnice a privesky, pohľadnice či drevené domčeky. Niekoľko aktivít prebehlo aj v exteriéri – napríklad prikrmovanie vtákov vlastnoručne vytvorenými lojovými guľami a jednoduchými upcyklovanými krmidlami, či rozvesenie nových vtáčích búdok a pomoc pri úprave brehov na petržalskej strane Dunaja na vytvorenie lepších podmienok na zahniezdenie brehúl hnedých.

DETI SA UČILI, AKO ŽIŤ BEZ ODPADU

Žiaci vymýšľali nové formy využitia rôznych predmetov. | Foto: ZŠ Černyševského

Petra Slezáková z iniciatívy **Zero Waste Slovakia** pripravila pre žiakov 1. stupňa piatich petržalských základných škôl (ZŠ Holíčska, ZŠ Černyševského, ZŠ Pankúchova, ZŠ Gessayova, ZŠ Nobelovo námestie) 20 workshopov, na ktorých sa interaktívnou formou dozvedeli, koľko odpadu na Slovensku vyprodukuje, čo sa s ním deje po vyhodení a aké problémy to spôsobuje životnému prostrediu. Na príklade bežného dňa sa zamerali na možnosti, ako zamedziť vzniku odpadu, napríklad pri nákupe potravín a drogérie, pri osobnej hygiene, pri konzumácii desiaty či pri umývaní riadu. Vďaka hre

Daj odpadu druhú šancu dostala priestor aj fantázia, keďže úlohou detí bolo vymyslieť rôzne formy využitia predmetov, ktoré už boli určené na vyhodenie – napr. rolka z toaletného papiera, deravé tričko alebo pančuchy či roztrhané rifle. Deti sa naučili, že nie všetko musíme hneď vyhadzovať – mnohým veciam vieme dať nový účel alebo ich opraviť.

Vďaka podpore od Nadácie Veolia Slovensko sa vyše 500 detí oboznámilo s konceptom zero waste (bezodpadového) života. Veríme, že aj vďaka tomu sa naučia zodpovednejšie pristupovať k predmetom dennej spotreby a k ochrane životného prostredia.

REKONŠTRUKCIA BETÓNOVEJ PLASTIKY RADOŠŤ

V apríli sa začali rekonštrukčné práce na monumentálnej betónovej plastike **Radosť** (1988), ktorú vytvoril významný slovenský architekt Dušan Kuzma spolu so synom Pavlom Kuzmom. Kultúrne zariadenia Petržalky, ktoré majú toto dielo vo svojej správe, sa obrátili na skúseného reštaurátora Denisa Dvorského.

Dielo bolo najprv vyčistené tlakovým čističom, odstránil sa všetky nečistoty, nápisy, usadeniny, lišajníky, ale aj časť pôvodnej farby a zvetrané časti betónu. Následne sa aplikovali nátery proti biologickému znečisteniu a realizovala sa hĺbková petrifikácia. Tieto technológie slúžia na to, aby betón vydržal čo najdlhšie a nedegradoval pôsobe-

ním dažďa, vetra a mrazu. Všetky praskliny a chýbajúce časti sa zatmelili. Po konzultácii so spoluautorom diela a na základe pôvodných fotografií sa vybrali presné odtiene jednotlivých farieb. Nasledovalo maľovanie paropriepustným náterom a na záver zakonzervovanie diela samočistiacim náterom, ktorý plastike zaručí nový vzhľad na dlhý čas. Jednotlivé práce bolo nevyhnutné vykonávať po etapách, preto bola rekonštrukcia, na ktorú finančne prispela Nadácia Veolia Slovensko prostredníctvom Komunitného grantu, úspešne ukončená na konci júla 2024.

Mária Hlaváčová
Veolia Energia Slovensko, a.s.

Betónová plastika Radosť v procese čistenia. | Foto: Martin Kleibl, KZP

Ďakujeme všetkým organizáciám, ktoré sa s odhodlaním a s nadšením pustili do týchto projektov a úspešne ich zrealizovali. Nadácia Veolia Slovensko bude aj naďalej podporovať aktivity, ktoré obohatia obyvateľov Petržalky o nové zážitky či vedomosti alebo prispejú k pozitívnejšiemu vnímaniu okolia, v ktorom žijú.

TRINÁSTA KOMNATA MATERSTVA

„Predčasný pôrod je ako autohavária – nečakáte to,“ hovorí režisérka oceňovaného dokumentu Daniela Meressa Rusnoková.

Každé 13. dieťa sa narodí predčasne, no nie každé musí od príchodu na svet úporne bojovať o svoj život. Spolu s lekármi, otcami, ale najmä mamami. „Šedá zóna“ je medicínsky termín pre špecifické obdobie prematurity, (s) padajú do nej deti narodené medzi 22. a 25. týždňom tehotenstva.

Zažila to aj Petržalčanka, **Daniela Meressa Rusnoková**. Svoju traumatickú skúsenosť pretavila do celovečerného dokumentu s rovnakým názvom. Čerpala prítom nielen zo skúsenosti svojej, ale aj prežitkov asi tridsiatky žien, ktoré sa ocitli v podobnej situácii. „Šedá zóna nie je len lekársky termín.

Symbolicky vyjadruje aj existenciu na hrane – fyzickej, psychickej, sociálnej a často aj finančnej, v ktorej sa rodiny ocitajú. Film hovorí hlasom mamy a jej detí o zúžrakú života a záchrany extrémne nezrelých novorodencov, a zároveň ukazuje výzvy prežitia v nie celkom pripravenej a akceptujúcej spoločnosti,“ hovorí.

Prečo ste sa vlastne rozhodli zdôveriť sa s touto traumatickú skúsenosťou práve dokumentom?

Predčasný pôrod je pre dieťa aj matku traumatická skúsenosť. Dalo by sa to prirovnať k autohavárii, je to niečo, čo sa stane na polceste, nečakáte to. Bola som z toho strašne vystresovaná, nemohla som spať a stále sa mi pred očami vynárali rôzne obrazy – z pôrodu, nemocnice, inkubátora. Hovorila som si – čo s tým? – lebo to ma v noci stresovalo ešte viac. Nechcelo sa mi chodiť spať, lebo som sa bála v noci, aj cez deň. Tak som o tom začala písať. Proste som vstala nadránom a začala som spisovať tie odpozorované situácie, tie odpočuté vety, tie stresové momenty, ktoré nastávajú pri inkubátore, pri boji o život, pri agónii

dieťaťka a potom ďalej, keď zistíte, že má rôzne diagnózy a že ak chcete pomoc, musíte sa o ňu postarať sami. Skrátka celý ten kolotoč, do ktorého nasadne žena, ktorá porodí veľmi predčasne, no zároveň ktokoľvek, kto sa stará o rizikové novorodeniatko, či dieťa so zdravotným znevýhodnením.

Vy a vaša rodina vo filme „hráte“ hlavné úlohy. Chceli ste to takto od začiatku?

Mňa do tej role vlastne jemnúčko postrčili dramaturgička a spoluscenáristka Zuzana Mojžišová a producentka Janka Belišová. Bolo to pre mňa veľmi ťažké rozhodnutie, zhostiť sa dvojrole. Zvažovala som, nakoľko chcem svoju rodinu exponovať v dnešnej dobe internetového hejtu. A najdôležitejšia otázka bola: unesiem to ja? Vracala som sa totiž do obdobia veľmi traumatických okolností, z ktorých som vyšla hlavne vďaka terapiám. Ale spolupracovníčky a priatelia mi hovorili: keď to budeš robiť ty, bude to autentické, nemôže to predsa robiť nejaká krásna herečka. A tak som sa dostala do nakrúcania. Sčasti to bolo okej, no sčasti som sa hlboko prepadla naspäť do tých traumatických hĺbok.

Ako dlho vám trvalo nakrúcanie?

Aj s prípravami deväť rokov. Toľko má dnes Yoni.

Pracovali ste aj počas tohto obdobia s terapeutkou?

Áno. Veľmi dôležité bolo regulovať, koľko záťaž unesiem, aby som sa na natáčaní nezosypala – veď predsa musím byť stále k dispozícii svojim trom deťom. S terapeutkou som pracovala nie intenzívnejšie, ale pravidelnejšie než predtým. Už ma poznala, robila so mnou v akútnych traumách.

Daniela Meressa Rusnoková si vo filme „zahrala“ hlavnú úlohu. | Foto: Mária Hejtmánková

Poprosila som ju, že vstupujem do filmu, tak či by sme sa ešte mohli stretávať, keď sa tie veci vyjavia nanovo.

Keď ste si to znovu „preživali“, zistili ste niečo nové, prišli ste k nejakému novému poznaniu?

Zistila som, že je veľmi dobre tú traumu vyhojiť – a potom ju nechať odloženú. Že sa k nej nemusíme vracat', že sa môžeme znova napojiť na život, keď sa to v nás upokojí. Nemusíme sa donekonečna cyklit' v tom, že – stratila som bábo. V tej žene to ostane, pretože pôrod ostáva v živej pamäti matky možno až do konca života, nikdy sa to nezamkne do nejakej zadnej zásuvky. Ale to, ako s tým narábame, ako si to upravíme, aby nás to nerozrušovalo, aby nám to nespúšťalo v myslí

ťažké veci, závisí od toho, ako tú traumu spracujeme.

Takže toto bolo jedno zistenie. Druhé je tá tvorba samotná. Či už je to maľovanie, kreslenie, písanie denníka, skrátka okamih, kedy sa stávate pozorovateľom alebo tvorcom a nie ste už obeťou okolností – to je liečivý moment. A to je niečo, čo by som odporučila každému: arteterapiu, terapiu so zvieratami, skrátka hocičo, čo je vyživujúce pre tú maminku, ju oslobodzuje.

Takmer na začiatku filmu hovoríte, že táto téma je tabu. Prečo máte tento pocit?

No áno, máme Medzinárodný deň predčasniatok, to je svetlý moment, ale veľa sa o tomto fenoméne aj tak nedozvieme. Je to ako taká trinásta komnata materstva.

Pôrodnica je radostná, všetky tie mamičky, za ktorými sa chodí na návštevy, majú pri sebe svoje deti a potom ste tam vy, a máte tam iné dvere a tie iné dvere, a máte tam iné miestnosti, kde sa odohráva boj o život každého jedného dieťaťa. Sú napojené na ventilátoroch, na dýchacích prístrojoch, na kanylách...

Tabu je možno silné slovo, možno by sa hodilo skôr, že je tá téma neznáma. Lebo tá „šedá zóna“ je aj to, čo žijeme potom. Žijeme na hranici života a smrti, aj keď sa vrátíme z pôrodnice. Väčšina populácie nerozumie tomu, čomu čelia tie matky, tie rodiny. Proste majú pocit, že keď vyjdem s kočíkom von, je to v pohode. Ale to, čo je za tým, nie je v pohode. Už len to, že s vozíčkom narazíte na každý obrubník. Uvedomila som si, ako socializmus na znevýhodnených ľuďoch ne-myslel. Skrátka ich zavreli do kaštieľov, domovov a tvárili sa, že neexistujú. Dôsledky cítíme dodnes. Na každej škole, kam som Yonihu prihlásila, sa ma pýtali, ako si to predstavujem, že nie sú bezbariéroví.

To je problém nielen pri predčasniatkach zo „šedej zóny“...

Áno, ten film je v skutočnosti o akomkoľvek znevýhodnení, s ktorým sa dieťaťko narodí a nemusí to byť ani predčasne – rôzne vrodené vývinové vady, genetické veci... Túto tému som mala v hlave dávno, ale ťažko ju uchopíte, keď je taká široká. Preto som ju zúžila na okamih, keď už akceptujeme, že naše dieťaťko bude žiť so znevýhodnením. Veľa týchto detičiek má problémy so zrakom či sluchom, pľúcne ochorenia, neurologické problémy – veď ho zachraňujú vo fáze, kedy ešte nemá dovývinané životne dôležité orgány. A my sa rozhodujeme, že ho prijímame a chceme mu vytvoriť v spoločnosti taký priestor, aby malo kvalitný, dôstojný život. No nejde len oňho, ale aj o jeho rodinu. Keď som videla životy tých matiek, lekároch, právničiek, inžinierok, ekonómok – zrazu sa im rúcal život. Ostali doma na opatrovateľskom príspevku a v podstate sa nemohli nikam pohnúť, pretože stav ich dieťaťa si vyžaduje stopercentnú starostlivosť. Ale

keby aj mohli, aj tak nemajú šancu dobre zarobiť, lebo systém ich obmedzuje. Pretože keď ste na opatrovateľskom príspevku, máte limitovaný akýkoľvek ďalší príjem. Dostávate stovky a pritom musíte platiť tisíce, za terapie, za operácie, za pomôcky.

Vy máte aj dve staršie deti. Ako to všetko vnímali? Vo filme sú vždy veľmi svetlým momentom.

Povedala by som, že ma často učili, ako s tým fungovať. Samozrejme, že nemali celú nálož tých stresových informácií, ktoré som mala ja, ale fakt boli krásne bezprostrední, otvorení, láskaví k Yonimu a keď už nevládali, keď videli, že nereaguje na nich, tak sa skrátka odpojili a robili si svoje aktivity. Nebola tam žiadna frustrácia, bolo to veľmi prirodzené. A toto som sa od nich naučila: počúvať dych života, nielen jeho, ale aj svoj. Keď už strácam drive, musím načerpať. Znie to jednoducho, ale nie vždy si to uvedomujeme a nie vždy sa to darí.

Váš dokument je celý čas veľmi ponurý. Samozrejme, ide o ťažkú tému, ale nezažili ste naozaj nič pozitívne, čo vás povzbudilo?

Materstvo je hrozne ťažké, neľahčovala by som ho ani na sekundu. Ale samozrejme, že sú aj krásne okamihy. Jediný úsmev dieťaťa, pohyb očí, každý pokrok, každá maličkosť matku štartuje na celé mesiace, uverí, že to má zmysel. Lebo pri týchto deťoch sa všetky pokroky dejú v celkom inom časovom meradle než pri zdravých. Zdravé dieťa sa naučí jesť samo lyžicou po troch-štyroch pokusoch, pri našich deťoch trvá oveľa, oveľa dlhšie. Veľakrát robíte cvičenia a ďalšie cvičenia a nevidíte žiadny pokrok. No potom niečo zrazu klikne a stane sa to. To je neuveriteľný pocit.

Aj Yoni urobil pokroky?

Obrovské. Pri jeho diagnóze už to, že dokáže nakročiť, je veľká vec. V 50. či 60. rokoch, možno aj v osemdesiatych, keby bol v ústave, je ležiaci pacient. Tým, že sa stále hýbeme, stále je súčasťou komunity, žije ako keby plnohodnotný život s limitmi.

Myslíte si, že tento váš film môže pomôcť ľuďom, ktorých postretlo niečo podobné?

Myslím si, že áno. Mnohé matky, ktoré toto zažívajú, mi po projekcii hovoria, že sa tam úplne videli, že to bolo presné, že mi ďakujú, že som si dovolila povedať tieto veci nahlas. Prežívajú stígnu a vinu, v našej spoločnosti sa o tom ovotene nehovorí... Doslova mi jedna pani v kine povedala: „*To je môj život, len v bledomodrom.*“ Ja som si nič nevymýšľala. Všetko vo filme nahovorené je autentické.

Na Slovensku ešte táto téma nebola spracovaná na veľkom plátne, v celovečernom dokumente, takže iste pomáhamo aj informovanosti.

Jedna z vecí, ktoré mňa držali, boli dobré susedské vzťahy, a viaceré cirkevné komunity. Keďže mám staršie deti, mali sme výborných kamarátov, fungujúcu komunitu, do ktorej sa Yoni prirodzene začlenil. Ale viem si predstaviť maminku prvoroďičku, ktorá v živote toto nezažije. Lebo nemá odvahu ísť s takým dieťaťom na ihrisko. A keď má, čelí hrozným veciam. Ja som toto nezažila, lebo tie maminky poznali náš príbeh úplne od začiatku.

Nie je tajomstvom, že rodičia detí so znevýhodnením sa veľmi nemôžu spoliehať na pomoc štátu. Tú supluje neziskový sektor.

Bohužiaľ. Ten systém má byť bezpečný, ale je absolútne nefunkčný. Prepadáme sa ním a potom už len robíme zbierky, chytáme sa neziskoviek – ktoré sú pritom teraz vládou pranierované, namiesto toho, aby bol nastavený funkčný systém. To, že to suplujú ľudia dobrej vôle, je skvelé, aj nás podržalo mnoho ľudí, aj organizácií a za to sme im vďační. Ale situácia mnohých rodín je neúnosná.

Sú tu dobrí ľudia a zbierky, ale – to je strašne nepríjemné. Musíte vypuť dušu. Ja hovorím, že sa cítim ako holá na námestí. Lebo ten príbeh musím napísať napriamo, musím ho napísať autenticky, musím sa celá odhaliť, a tým pádom už vlastne všetci ľudia vedia, ako žijeme – že máme finančné problémy, čo ma neteší, ale aj iné veci. Ale keď vám dvakrát poist'ovňa

zamietne operáciu, čo máte robiť? Ostane vám len zúfalstvo.

Zareagovali na tento váš film aj nejaké oficiálne miesta?

Nadviazali sme kontakt s lekárskou fakultou, kde si želajú tento film premietat' na prednáškach bioetiky a rozprávat' jednak o fenoméne extrémnej prematurity, ale aj o sociálnych dôsledkoch. A vlastne aj o tom, že tá medicína si niekedy nevie rady, keďže sú tam detičky, ktorých diagnózy nemajú ani len čísla, nieto názvy.

Chcete sa v tomto smere viac aktivizovať?

Niektorí ma vyzvali, či z toho scenára neurobím knihu, že sú tam veľmi pekné repliky, až také básnické... Nevie, premýšľam, lebo nemám s tým až také skúsenosti.

S filmom teraz chodíme na premietania a na diskusie do rôznych miest Slovenska. Diskusie sú vedené odborníkmi aj laikmi z Platformy rodín detí so zdravotným znevýhodnením a z Centierčasnej intervencie.

A potom – urobila som si kurz dully aj postpartum dully (špeciálne vyškolená žena, ktorá poskytuje čerstvým mamičkám a ich rodinám podporu počas prvých týždňov po narodení dieťaťa, pozn. red.), a aj kurz o zomieraní s austrálskou lektorkou Zenith Virago. Chcela by som stát' pri mamách ako tzv. peer-support. Byť pri nich v okamihoch, keď čelia závažnej diagnóze alebo tomu, že prídu o dieťa. Lebo viem, že vtedy niekoho potrebujú a nie vždy tam niekto je. Už som sa rozprávala s pánom psychológom Kardošom na Kramároch, že budú rozmýšľat' o tom, aby sa vytvoril takýto priestor podpory pre maminky, pre rodiny, keďže psychológov je v nemocniciach stále málo. Je to vlastne také sprevádzanie v náročnom období plnom mätúcich a ťažkých emócií. Je veľmi nápomocné mat' pri sebe niekoho, kto vás naviguje a stojí pri vás ako tichá opora.

Martina Štefániková

NEDAJTE SA CHYTIŤ DO NÁSTRAH SIETE

Internet poskytuje užívateľom **anonymitu**, ktorá spolu s jeho „bezhraničnosťou“ sťažuje možnosti odhalenia a stíhania páchatelov hľadajúcich svoje obeť na internetovej sieti. Práve preto je obľúbeným prostredím na páchanie **najrôznejších druhov podvodov**. Žiaľ, v predvianočnom období to platí oveľa viac ako zvyčajne.

Podľa štatistík sa s finančnými podvodmi na internete stretol takmer každý. Napriek tomu, že sú neustále vyvíjané nové bezpečnostné technológie, podvodníci dokážu nájsť aj v najbezpečnejších softvéroch slabinu a získať peniaze od nič netušiaceho človeka. Podobne je to pri krádeži platobných údajov inej osoby. Skutočný držiteľ karty alebo vlastník platobných údajov si často až s oneskorením všimne, že na jeho účte prebehli transakcie, ktoré nezrealizoval.

Trestný čin podvodu

Trestný čin podvodu vymedzuje § 221 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.. Je charakterizovaný ako úmyselné konanie, pri ktorom niekto obohatí seba alebo iného na škodu cudzieho majetku tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu. Za **internetový podvod** môžeme teda považovať akékoľvek úmyselné konanie s touto definíciou, pri ktorom na tento čin akýmkoľvek spôsobom použije internet.

Niektoré druhy internetových podvodov

Podvodné e-maily (phishing): Cieľom týchto e-mailov je získať vaše citlivé údaje, ako napr. číslo platobnej karty, prístupy do online bankovníctva a podobne, alebo vás donúti stiahnuť si škodlivý softvér. Phishingové e-maily sa maskujú za dôveryhodnú osobu, dôveryhodný obchod alebo banku, a majú často takmer totožný vzhľad ako mail od dôveryhodného odosielateľa. Odhaliť ich môžete skontrolovaním adresy – majú totiž **podozrivú doménu** (časť za „@“), ale napríklad aj vďaka gramatickým chybám. Tieto maily (resp. SMS) často využívajú **časový nátlak** – tvrdia, že musíte reagovať ihneď, inak dôjde k zablokovaniu vášho účtu. Dôležitá rada – nepodliehajte panike a rozhodne takéto maily neotvárajte, neodpovedajte na ne a rozhodne neposielajte citlivé bankové alebo osobné údaje.

Podvodné SMS (smishing): Tieto podvodné SMS správy vyzerajú ako správy od doručovacích spoločností, bánk alebo ako oznámenie o nejakej výhre. Cieľ je vždy rovnaký: získať vaše platobné údaje, prístupy do online bankovníctva alebo iné citlivé informá-

Ak niečo predávate, nikdy nezadávejte číslo platobnej karty, dátum expirácie a overovací kód. | Foto: Freepik.com

cie, prípadne vás naviesť na škodlivé webové stránky. Najlepší spôsob, ako sa brániť pred týmito SMS správami je ignorovať ich.

Podvodné telefonáty údajných bankárov, policajtov, investičných poradcov či blízkej osoby: Touto metódou sa podvodníci snažia získať citlivé údaje alebo peniaze prostredníctvom telefonických rozhovorov. Tento spôsob zahŕňa „živý“ rozhovor s osobou, ktorá vás chce na jednej strane **vystrašiť a na strane druhej získať vašu dôveru**. Pod rôznymi zámienkami, ako je **napadnutie vášho účtu, pomoc zranenému príbuznému alebo ochrana peňazí pred podozrivými transakciami**, vás bude nútiť k okamžitej reakcii. Dôležité je zachovať si chladnú hlavu. Zapamätajte si, že banka ani polícia od vás nikdy nebudú chcieť vedieť heslo, prihlasovacie údaje alebo údaje o platobnej karte. V prípade, že sa budú podvodníci vydávať za vašich príbuzných, okamžite im zavolajte na číslo, ktoré máte uložené v telefóne a overte si danú situáciu. Najlepším spôsobom ako predísť podvodu je ukončiť hovor v okamihu, keď na vás začne niekto vyvíjať nátlak a žiadať urýchlený prevod peňazí, vyhodenie peňazí či cenností cez okno alebo ich ponechanie na určenom mieste.

Podvodné videá (deepfake videá): Tieto videá využívajú technológiu na vytvorenie realistických, ale falošných záznamov, v ktorých vystupujú známe osoby, autority alebo dokonca vaši priatelia či rodina. Môžu byť použité na rôzne podvodné účely, napríklad na šírenie falošných informácií, manipuláciu verejnej mienky alebo na vylákavie citlivých údajov. Vo videách môžu byť drobné nezrovnalosti v pohyboch tváre alebo tela, napríklad nesynchronizovaný zvuk s pohybmi pier, absencia žmurkania očí či zvláštne pohyby úst. Hlasy vo videu môžu znieť čudne, monotónne alebo synteticky. Preto predtým než uveríte obsahu videa, overte si jeho pôvod na oficiálnych kanáloch danej osoby alebo inštitúcie.

Bazárové podvody: Predávate niečo na internetových bazároch? Podvodníci vás môžu oslovit s ponukou, ktorá vyzerá príliš dobre na to, aby bola pravdivá. Tvrdia, že všetky náklady uhradia, ale aby vám mohli poslať peniaze, potrebujú poznať číslo vašej platobnej karty, na ktorú prevedú peniaze. Obvykle posielajú odkaz, ktorý sa tvári ako stránka prepravnej spoločnosti. Na tejto stránke vás vyzývajú na vyplnenie adresy, ale aj citlivých údajov o vašej platobnej karte. Akonáhle údaje získajú, môžu vyprázdniť váš účet. **Zapamätajte si:** Ak niečo predávate, **nikdy nezadávejte číslo vašej platobnej karty, dátum expirácie, ani overovací kód**. Jediné, čo môžete poskytnúť kupujúcemu, je číslo vášho účtu (SK00 0000 0000 0000 0000 0000).

Podvodné e-shopy a weby: Nakupovanie online je pohodlné a často lacnejšie ako v kamenných obchodoch. No aj tu môžete ľahko naletieť podvodníkom. Stačí kliknúť na odkaz na „výhodný“ nákup z reklamy alebo e-mailu a nakúpiť na podvodnom e-shope. Pokiaľ si obchod nepreveríte, môžete prísť o peniaze aj citlivé údaje a tovar nedostanete vôbec alebo len nekvalitný brak. Podvodné však nemusia byť len e-shopy. Podvodníci stále častejšie **napodobňujú oficiálne webové stránky bánk alebo iných inštitúcií**. Lákať vás môžu na aktualizáciu údajov, atraktívne ponuky či falošné výhry.

Karina Kenderešová
Referent špecialista skupiny prevencie vnútorného oddelenia OR PZ Bratislava V

SKRYTÉ PRÍBEHY PETRŽĽSKÉHO UMENIA

TRASA BERG – PETRŽĽKA

Koncom 70. rokov 20. storočia dostala trojica architektov Rudolf Masný, Peter Jančo a Pavol Mrázek za úlohu vytvoriť modernú a ohromujúcu slávobránu úspechov socializmu.

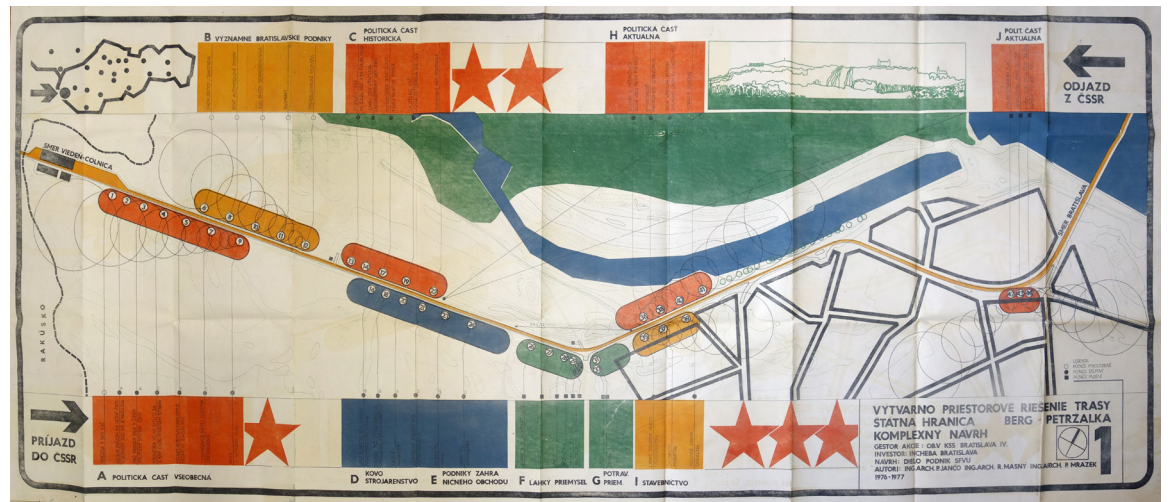
O dvojici architektov **Peter Jančo – Pavol Mrázek** sme už písali v októbrom čísle Našej Petržalky (10/2024) – v súvislosti so systémom drobnej architektúry s názvom Urbana, v rámci ktorého boli realizované prístrešky pre MHD, kontajnerové stojiská alebo trhové stánky.

V Petržalke pod hlavičkou Stavoprojektu navrhli okrem Domu kultúry Zrkadlový háj, športovej haly na Holíčskej alebo budovy na Haanovej, kde sídli Bytový podnik Petržalka, aj menšie realizácie v podobe dotvorenia urbanizmu niektorých petržalských častí.

Obaja figurovali ako spoluautori pri viacerých osadeniach umeleckých diel. Jančo napríklad spolupracoval na dotvorení plochy vo vnútrobloku na Budatínskej, v ktorej centre sa nachádza socha **Pavla Tótha** *Posolstvo mieru* či na nezrealizovanom výtvarnom dotvorení podchodu pri Ekonomickej univerzite. Mrázek je autorom architektonického riešenia monumentálnej plastiky *Holubica mieru* od **Karola Lacka** na Dolnozemskej ulici.

Cesta úspechov

Zaujímavým projektom, zadaným v roku 1977, bolo výtvarné dotvorenie trasy Berg – Petržalka. Išlo o veľkolepý projekt, ktorý mal dodať ceste spájajúcej hraničný priechod Berg s centrom mesta, resp. s mostom SNP, patričný lesk. V librete sa o nej píše takto: „Trasa štátna hranica Berg – Petržalka je jedným z hlavných vstupov do Bratislavy. Tento vstup je o to významnejší, že do mesta vedie priamo od štátnej hranice, ktorá je hranicou s kapitalistickými krajinami. V takomto súvisení je potrebné

Celková situácia trasy s umiestnením jednotlivých panelov. | Foto: Archív MK

pozerať sa na trasu Berg – Bratislava ako na jeden zo vstupov na územie spoločenstva socialistických krajín, a je potrebné chápať ju ako priestor, v ktorom si môžu cudzí turisti a návštevníci utvárať prvý dojem o našej krajine a v širšom chápaní o krajinách socialistického tábora.“

Ideou bolo po celej trase osadiť pútače propagujúce vyspelosť socialistického Československa a demonštrovať idey socializmu. „Prvé zoznámenie sa s krajinou, do ktorej sa vstupuje, býva obyčajne vodítkom počas celého pobytu. Preto ide o to ukázať, že sa vstúpilo do socialistickej krajiny s rozvinutým priemyselným a poľnohospodárskym komplexom. Vhodné spojenia propagácie významnejších podnikov Bratislavy a politicky aktuálnej propagácie vytvoriť komplex prvej informácie s cieľom upriamiť pozornosť na dialektickú jednotu strany – v politike a ekonomike,“ uvádza libreto.

Propagácia doby

Tím architektov **Rudolf Masný, Peter Jančo a Pavol Mrázek** mal navrhnuť systém

a konštrukciu pútačov a ich rozmiestnenie na trase berúc do úvahy schopnosť okoloidúceho (zväčša v automobile) spracovať informáciu, ako aj s prihliadnutím na výhľady na Bratislavu, ktoré sa z cesty vynárajú.

Obsah pútačov bol zafinovaný do dvoch kategórií: politicko-propagačná a reklamno-propagačná. Prvá mala obsahovať socialistické heslá typu „So Sovietskym zväzom na večné časy“, „Proletári všetkých krajín spojte sa!“ a podobne a mali zobrazovať symboly (kosák a kladivo, hviezda, zemeguľa a holubica...) a dôležité historické udalosti (VOSR, SNP...).

Druhá kategória bola venovaná propagácii významných bratislavských podnikov ako Doprastav, Omnia, Kerametal, BEZ, Slovnaft, atď. O výtvarné spracovanie týchto pútačov sa mali postarať výtvarníci ako **Miloš Urbásek, Viktor Hulík, Svetozár Mydlo, Oto Lupták, Oto Bachorík** a ďalší.

Architekti Masný – Jančo – Mrázek boli postavení pred komplikovanú úlohu: vhodné rozvrhnúť jednotlivé pútače po celej trase, ale najmä navrhnuť funkčný konštrukčný systém. Ten vyriešili návrhom troch druhov „kazetových“ pútačov: stĺpové, plošné a priestorové, z ktorých každý mal ešte ďalšie modifikácie, pretože konštrukcia a jej osadenie sa musela prispôbiť terénu. Pútače s politicko-propagačnou tematikou mali byť natreté načerveno, ostatné mali byť strieborné.

Architekti dali vypracovať jednotlivé statické posudky a komplexne spracovali presné rozmiestnenie pútačov do výkresov a vizualizácií. Obrovská práca, ktorú do projektu vložili, však vyšla z neznámych dôvodov navniwoč a veľkolepá akcia, ktorej hlavným investorom bol Podnik zahraničného obchodu Incheba, sa nakoniec neuskutočnila.

Martin Kleibl

Realizáciu výskumu podporil z verejných zdrojov formou štipendia Fond na podporu umenia.

KINEDOK V KNIŽNICI: TAJOMNÁ HORA

Niektorí hovoria, že neexistujú žiadne dôkazy o duchoch, a že mágia je len umenie podvodu.

V takom prípade nič v tomto filme nie je pravda a všetko je to len sen o mieste, ktoré nikdy nebude objavené. Keď sa Mariam vydá čeliť svojej sedem rokov trvajúcej nočnej more, v Sanatóriu na liečbu tuberkulózy Abastumani, majestátnej starej budove v horách, stretne komunitu

vydedencov a objaví niečo oveľa zlovestnejšie.

Gruzínsko-poľský dokumentárny film nakrútili v roku 2023 **Mariam Chachia** a **Nik Voigt**. Vy si ho môžete pozrieť v rámci európskeho projektu Kinedok.

23. január 2025 | 17:30
Knižnica Vavilovova 26
Klub pod terasou

PETRŽALSKÁ AKADÉMIA VZDELÁVANIA: VIANOČNÉ ZVYKY I RODOVÁ ROVNOSŤ

Zvyky na Vianoce sa líšia od regiónu k regiónu, no jedno majú spoločné – stretne sa celá rodina. | Foto: TASR

Vedeli ste, že na Štedrý deň nemohli ženy prekročiť prah ako prvé, ba dokonca ako prvé nemali ani prehovoriť? A ak im niečo chýbalo, nesmeli si to ísť požičať? Verilo sa totiž, že tento deň môžu zneužiť bosorky. Naopak, návšteva mužov, najmä mládencov, ktorí chodili od rána koledovať, bola vítaná. Symbolizovali totiž

perspektívu a silu, a práve tú svojou mali prísť aj do domácností, kam zavítali. A počuli ste už o stridžích dňoch, ktoré sa začínali na Katarínu, vrcholili na Luciu a trvali až do polnočnej štedrovečernej omše, počas ktorej ste mohli vďaka špeciálne zhotovenému stolčeku uvidieť všetky bosorky v dedine?

O mnohých ďalších unikátnych zvykoch a rituáloch predvianočného a vianočného obdobia sa viac dozviete na deviatej prednáške **Petržalskej akadémie vzdelávania**, vzdelávacieho

projektu určeného všetkým záujemcom bez rozdielu veku a dosiahnutého vzdelania. V Knižnici Petržalka bude o nich v pondelok 16. decembra hovoriť etnologička **Helena Tužinská** z Katedry archeológie a kultúrnej antropológie.

No a už o pár dní, vo štvrtok 19. decembra, priblíži **Mariana Szapuová** z Katedry filozofie a dejín filozofie, ako sa počas histórie menilo postavenie žien v spoločnosti na prednáške **Ženy, muži a rodová rovnosť**.

Vianočné zvyky a rituály
16. december | 17:30
Knižnica Prokofievova 5

Ženy, muži a rodová rovnosť
19. december | 16:30
Knižnica Prokofievova 5

PREDVIANOČNÉ DIELNIČKY A DIVADELNÉ PREDSTAVENIE

Vieme, že najkrajší darček je ten, ktorý vám deti či vnúčence vyrobia sami. Zrealizovať to môžu napríklad na našich detských predvianočných tvorivých dielničkách. (Ale pozor, nepozerajte sa! Má to byť prekvapenie.) Po kreatívnej činnosti si môžete oddýchnuť pri detstvom predstavení **Divadla SpozzaVoza** Deloreskere Čhave (Božie deti) – Rómske rozprávky s interaktívnym workshopom.

11. december | od 15:00
Knižnica Prokofievova 5

DIVADLO SPOZAVOZA: GUTEN TAG, HERR GRIMM! – DOBRÝ DEŇ, PÁN GRIMM!

Kto by nepoznal príbehy Jakoba a Wilhelma Grimmovcov? No tušíte aj to, ako ich vlastne objavili? Niečo napovie bábková inscenácia pre deti a dospelých. Jej hlavnými predstaviteľmi sú práve súrodenci Grimmovci, ktorí hľadajú najväčší strach a rozprávajú (ne)skutočné historicky. Diváci spoznajú hravou formou príbehy plné humoru, priateľstva, ale aj zvláštnych bytostí.

14. december | 10:00 | Knižnica Vavilovova 26 | Klub pod terasou

AUDIOKNIHY – ČÍTAME UŠAMI

Dobrá správa – v Knižnici Petržalka si odteraz môžete požičať nielen klasické papierové knihy a e-knihy, ale už aj audioknihy!

Vstúpte do sveta príbehov inak – pohodlne si vypočujte svoje obľúbené tituly počas cestovania, behania alebo pri domácom relaxovaní. Audioknihy sú dostupné všetkým čitateľom bez rozdielu veku a typu čitateľského preukazu. Každá čitateľka a každý čitateľ si môže stiahnuť **bezplatne dve e-výpožičky**, teda napríklad dve audioknihy, dve e-knihy alebo kombináciu jedna e-kniha a jedna audiokniha.

Pripravila
Viera Némethová
Knižnica Petržalka

KULTÚRNE ZARIADENIA PETRŽALKY

www.kulturavpetrzalke.sk

VÝBER PROGRAMU - DECEMBER 2024

DOM KULTÚRY ZRKADLOVÝ HÁJ

po 02.12. | 19:00 | 25/ 20 €

NEREZ & LUCIA

SPOMIENKA NA ZUZANU NAVAROVÚ
koncert NEREZ a Lucia ŠORALOVÁ

ut 03.12. | 19:00 | 10/ 8 €

BOŽSKÉ SOARÉ + NEVER SOL

koncert

st 04.12. | 16:00 - 20:00 | vstup voľný
SPOLOČENSKÉ HRY

ut 10.12. | 17:30 | 32/ 29 €

VIANOČNÝ KONCERT

FRAGILE & ROBO OPATOVSKÝ

jedinečný koncert

št 12.12. | 19:00 | 22 €

HOMO PANELLUS (ČLOVEK PANELOVÝ)

divadelná komédia

Vznik inscenácie z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia
a International Visegrad Fund.

ne 15.12. | 17:00 | 15 €

SPIEVANKOVO

LETÍME K VÁM AJ NA VIANOCE

po 16.12. | 19:00 | 28 €

KLENOTY ČESKEJ KOMÉDIE

BLBEC K VEČEŘI francúzska komédia
DIVADLO BEZ ZÁBRADLÍ

št 19.12. | 18:00 | 6/ 5 €

LADIES NIGHT

špeciálne filmové večery

- nielen pre ženské publikum

NÁDHERA ŽIVOTA

r. J. Kaufmann, DE, 2024,

české titulky, MN-12, 98 min.

v cene vstupenky: welcome drink
kozmetické poradenstvo, tombola

pia 20.12. | 19:00 | 15 €

VEČER AUTENTICKÉHO FOLKLÓRU

Predstavujeme Vám obec HELPA

FSk Helpan, Chlopi z Helpy,

LH Helpan pod vedením V. Tešlára

- Kračún v Helpe

Podujatie sa koná pod záštitou Jána Hrčku,
starostu MČ Bratislava-Petržalka, v spolupráci
s V. Bajanom, ProFolklorika n.f. a OZ Folk Ekonóm.

ne 22.12. | 17:00 | 25 / 20 € seniori,

študenti, ŤZP/ 5 € deti

METROPOLITNÝ

ORCHESTER BRATISLAVA

VELKÝ VIANOČNÝ KONCERT

DOM KULTÚRY LÚKY

st 04.12. | 15:00 - 19:00 | vstup voľný
VIANOČNÝ KOMUNITNÝ TRH

pia 06.12. | 10:00 - 12:00 | 5 €/ osoba
ČAKÁME NA MIKULÁŠA

zábavné adventné dopoludnie
pre deti do 5 rokov

so 14.12. | 14:00 - 20:00

vstupné dobrovoľné

DIAGNOSTIKA 2024

diagnostika tela a duše

ne 15.12. | 14:00 - 15:30 | 6 €

VIANOCE SO SZUŠ ART PEGAS I.

VYSTÚPENIE TANEČNÉHO A LITERÁRNO-
DRAMATICKÉHO ODBORU

ne 15.12. | 16:30 - 18:00 | 6 €

VIANOCE SO SZUŠ ART PEGAS II.

KONCERT HUDBNÉHO ODBORU

št 19.12. | 17:00 - 20:00

10 € dospelý/ 5 € dieťa

ROLNÍČKY A BUBNY

vianočná bubnovačka s Rytmika.sk

ne 01., 08. a 15.12. | 15:00 - 18:00

3 € / osoba / hod.

STOLNÝ TENIS PRE VEREJNOSŤ

po 02., 09. a 16.12. | 8:00 - 12:00

1 € / osoba / hod.

RAKETOVÍ SENIORI

po 02.12. | 9:30 - 11:00

3 € rodič + dieťa/ 4 € rodič + 2 deti

ČARBANIČKY výtvarný ateliér

s herňou v sprievode rodiča

po 02., 09. a 16.12. | 19:00 | 3 €

JOGA

st 04., 11. a 18.12. | 9:30 | 3 €

ZDRAVÝ CHRÁT

st 04., 11. a 18.12. | 17:30 | 3 €

HAPPY DANCE KIDS

št 05., 12. a 19.12. | 17:00 | 3 €

ZDRAVOTNÉ CVIČENIE

št 05. a 12.12. | 19:00 | 3 €

LATINO ZUMBA

št 05., 12., 19.12. | 18:00 - 20:00 | 20 €

KERAMICKÝ WORKSHOP

kapacita 7osôb, rezervácia na dkl@kzp.sk

CC CENTRUM

ne 01.12. | 15:00 - 16:30

10 € rodič + dieťa/ 12 € rodič + 2 deti

ADVENTNÁ KERAMICKÁ DIELŇA

PRE DETI A RODIČOV

VIANOČNÉ DEKORÁCIE

po 02., 09., 16.12. | 09:00 | 2 €

po 02., 09., 16.12. | 10:00 | 2 €

st 04., 11., 18.12. | 09:00 | 2 €

st 04., 11., 18.12. | 10:00 | 2 €

CVIČENIE PRE PETRŽALSKÉ

SENIORKY zdravotné cvičenie

ut 03.12. | vstup voľný

SENIORSKÁ VÝTVARNÁ JESEŇ 2024

- S LÁSKOU..

IV. ročník výtvarno - tvorivých

stretnutí pre seniorov pod vedením

odborných lektorov

11:00 DRÔT V UMENÍ prednáška

Ing. Andrea Koprđová

17:00 VERNISÁŽ VÝSTAVY

výstava potrvá do 20.12.2024

Projekt je realizovaný

s finančnou podporou MK SR

št 05.12. | 8:00 - 12:00

MIKULÁŠKA KVAPKA KRVI

po 09.12. | 15:00 | vstup voľný

LAHKOSŤ A LADNOSŤ

NA TANEČNOM PARKETE

GALAVEČER

záverečná slávnostná prehliadka

frekventantov projektu

Projekt je realizovaný

s finančnou podporou MK SR

ut 10.12. | 15:00 - 18:00 | vstup voľný

VIANOČNÝ KOMUNITNÝ BAZÁRIK

ne 15.12. | 17:00 | 3/ 2 €

KONZERVATORISTI V PETRŽALKE

VIANOČNÝ KONCERT

vystúpenie študentov a pedagógov

Konzervatória na Tolstého 11 v Bratislave

DOČASNÝ KULTÚRNY PRIESTOR

so 07. - 22.12. | vstup voľný

RADOSTINA DOGANOVA:

INÁ RADOSŤ výstava maľieb a kresieb

vernisaž 06. 12. o 18:00

Projekt je realizovaný

s finančnou podporou

FPU a Kultminor

fond
na podporu
umenia

zmena programu vyhradená

VÝSTAVBA MULTIFUNKČNEJ ŠPORTOVEJ HALY NA PANKÚCHOVEJ FINIŠUJE

Skolaudovaná by mala byť v prvej polovici decembra.

Úprimne, asi málokto veril, keď sa na sklonku roka 2021 mestskej časti Bratislava-Petržalka podarilo získať štedrú dotáciu od Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie 1,2 milióna eur (ďalších 2,2 milióna doplnila z vlastného vrecka) na výstavbu športovej haly podmienenú však diabolicky krátkym časom na získanie stavebného povolenia (30. jún 2022), že nový stánok nielen pre petržalských športovcov bude v decembri 2024 (ako to bolo plánované) na zelenej lúke skutočne stáť.

No, stojí. A stojí aj za to.

Dotiahnutie drobností

Koncom júla 2023 začal zhotoviteľ s realizáciou základovej dosky, koncom novembra 2024 už bola hala „v stave kolaudácie“. „To znamená, že prebehlo miestne zisťovanie a teraz odstraňujeme drobnosti, ktoré sa počas alebo zistili a bránili by skolaudovaniu,“ vysvetlila **Viola Holzhauserová**, poverená vedením referátu investičných činností.

Hala úspešne prešla všetkými potrebnými technickými skúškami, pred prvým decembrovým dňom už chýbala „len vzduchotechnika a meranie hluku. To je však špecifické meranie, ktoré musí spĺňať presne dané podmienky, keďže prístroje sú umiestnené

Hala je variabilná – na zápasy určené pre verejnosť sa dá rozložiť tribúna pre stovku divákov. | Foto: Martina Štefániková

vonku. Zjednodušene povedané – testuje sa intenzita simulovaného hluku v hale v rámci nejakého športového výkonu,“ priblížila Holzhauserová.

Podľa nej, po dotiahnutí všetkých potrebných detailov, by stavba mohla byť skolaudovaná medzi 6. až 15. decembrom, otvorenie pre verejnosť odhaduje na začiatok roka 2025. A čo teda návštevníkov a návštevníčky haly čaká?

Šesť športov, šesť šatní, sto divákov

„Hala spĺňa parametre pre rozvoj amatérskeho športu pre športové, detské a mládežnícke kluby pôsobiace v nižších ligách v regióne ako aj pre organizovanie amatérskych medzinárodných súťaží, taká bola požiadavka v rámci výzvy. Určená je na basketbal, volejbal, nohejbal, futsal, bedminton a hádzanú. Tieto športy tam máme „načiarované“. Okrem toho máme tri tréningové ihriská, ktoré sú načiarované prične,“ vypočítava Holzhauserová.

Nechýbajú vychytávky ako sklopné basketbalové koše, časomery, trestné meranie pre

basketbal, „máme nádhernú veľkú výsledkovú tabuľu aj klaksón, ktorý oznamuje začiatok a ukončenie zápasu, prestávky.“

Športovci, ktorí prídu získavať body, ale aj návštevníci, ktorí si prídu len rozhybať kosti, môžu využiť šesť šatní – dve malé pre 7 až 10 ľudí, dámsku a pánsku, a štyri veľké, kam sa vojde od 14 do 20 ľudí. Nechýbajú oddelené sprchy, toalety sú samozrejmosťou.

Zázemie je koncipované tak, že športovec vojde do „špinavej“ chodby, z tej prejde do šatne a zo šatne do „čistej“ chodby a následne do haly. Takto je to navrhnuté preto, aby sa hala neznečistila.

„K dispozícii je hľadisko pre 100 divákov, ktoré sa dá jednoducho zložiť, odstrániť a presunúť do skladu – rovnako ako striedačky –, keď tam nie sú divácke zápasy,“ dopĺňa Holzhauserová.

Súčasťou haly na Pankúchovej je aj priestranná klubovňa. „Využiť ju môže tréner s hráčmi po skončení zápasu na analýzu, keďže tam bude nainštalovaný projektor aj s plátnom, ale

Sprchy a sociálne zariadenia sú pri každej zo šiestich šatní. | Foto: Martina Štefániková

môžu sa tam konať aj oslavy víťazstva či recepcia,“ prezrádza.

Zelená energia

Jednu z podmienok poskytnutia dotácie bolo využitie obnoviteľných zdrojov energie. Na streche haly sú preto fotovoltaické panely, ktoré umožňujú energetickú nezávislosť budovy. „Záložným zdrojom tepla je plynový kotol, ktorý je ale naozaj len záložný – hlavným zdrojom vykurovania sú tepelné čerpadlá,“ vysvetľuje Holzhauserová.

Keď už je reč o teple – v zázemí sa nachádza podlahové kúrenie, ktoré zabezpečí, že pri ceste do sprchy majú športovci nohy v teple. K dispozícii je aj hybridný radiátor, čo znamená, že počas vykurovacej sezóny funguje klasicky, no v letnom období, v prípade, že sa ochladí a šatňa alebo sprcha by boli studené, dá sa zapojiť do zásuvky a prikúriť si.

Objednávanie a vstup do haly by mal zatiaľ fungovať na rovnakom princípe ako v nedávno zrekonštruovanej hale na Prokofievovej – klient zadá požiadavku na prenájom haly, dostane QR kód, s ktorým vojde do haly a hala ho identifikuje, že je to on.

„Verím, že budúci návštevníci a návštevníčky budú s výsledkom našej práce spokojní.“ uzatvára Holzhauserová.

Martina Štefániková

Súčastou haly je aj klubovňa. | Foto: Martina Štefániková

Športová hala na Pankúchovej je určená na basketbal, volejbal, nohejbal, futsal, bedminton a hádzanú. | Foto: Martina Štefániková

INZERCIA

Artkino za zrkadlom

Lokyno

tip na vianočný darček

PERMANENTKA DO KINA

Daríš filmový zážitok!

